

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (πρώτο πενταμελές τμήμα)
της 5ης Απριλίου 2006 *

Στην υπόθεση T-351/02,

Deutsche Bahn AG, με έδρα το Βερολίνο (Γερμανία), εκπροσωπούμενη, αρχικώς, από τους δικηγόρους M. Schütte, M. Reysen και W. Kirchhoff και, στη συνέχεια, από τους δικηγόρους Schütte και Reysen, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τους V. Kreuschitz και J. Flett, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής,

υποστηριζόμενης από το

Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, εκπροσωπούμενο από τους A.-M. Colaert, F. Florindo Gijón και C. Saile,

παρεμβαίνον,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

με αντικείμενο αίτηση ακυρώσεως της αποφάσεως της Επιτροπής της 12ης Σεπτεμβρίου 2002 με την οποία απορρίφθηκε καταγγελία κατατεθείσα από την προσφεύγουσα στις 5 Ιουλίου 2002,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(πρώτο πενταμελές τμήμα),

συγκείμενο από τους B. Vesterdorf, Πρόεδρο, J. D. Cooke, R. García-Valdecasas, I. Labucka και V. Trstenjak, δικαστές,
γραμματέας: K. Andova, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 21ης Σεπτεμβρίου 2005,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Νομικό πλαίσιο

- ¹ Το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 92/81/ΕΚ του Συμβουλίου, της 19ης Οκτωβρίου 1992, για την εναρμόνιση των διαρθρώσεων των ειδικών φόρων κατανάλωσης που επιβάλλονται στα πετρελαιοειδή (ΕΕ L 316, σ. 12), προέβλεπε ότι τα κράτη μέλη επιβάλλουν στα πετρελαιοειδή ειδικό φόρο κατανάλωσης, σύμφωνα με την οδηγία αυτή.

- 2 Σύμφωνα με το άρθρο 8, παράγραφος 1, της οδηγίας 92/81, τα κράτη μέλη όφειλαν να απαλλάξουν από τον εναρμονισμένο ειδικό φόρο κατανάλωσης, μεταξύ άλλων, τα «πετρελαιοειδή τα οποία παραδίδονται με σκοπό τη χρησιμοποίησή τους ως καυσίμων για τις αεροπορικές μεταφορές, εκτός από τις ιδιωτικές πτήσεις αναψυχής».
- 3 Η οδηγία 92/81 έχει καταργηθεί, από τις 31 Δεκεμβρίου 2003, με την οδηγία 2003/96/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Οκτωβρίου 2003, σχετικά με την αναδιάρθρωση του κοινοτικού πλαισίου φορολογίας των ενεργειακών προϊόντων και της ηλεκτρικής ενέργειας (ΕΕ L 283, σ. 51).
- 4 Σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 1, του Mineralölsteuergesetz (γερμανικού νόμου σχετικά με τη φορολογία των πετρελαιοειδών) της 21ης Δεκεμβρίου 1992 (BGBl. 1992 I, σ. 2185, διορθωτικό στο BGBl. 1993 I, σ. 169, στο εξής: MinöStG):

«1. Με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 12, μπορούν να απαλλάσσονται του φόρου τα πετρελαιοειδή που χρησιμοποιούνται

[...]

3) ως καύσιμα για τις αεροπορικές μεταφορές

- α) από αεροπορικές εταιρίες που διασφαλίζουν την εμπορική μεταφορά προσώπων και αγαθών ή την παροχή, εξ επαχθούς αιτίας, υπηρεσιών,

[...]».

- 5 Σύμφωνα με το άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΚ) 659/1999 του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου [88] της Συνθήκης ΕΚ (ΕΕ L 83, σ. 1):

«1. Η Επιτροπή εξετάζει την κοινοποίηση μόλις τη λάβει. Με την επιφύλαξη του άρθρου 8, η Επιτροπή λαμβάνει απόφαση σύμφωνα με τις παραγράφους 2, 3 ή 4.

2. Εφόσον η Επιτροπή διαπιστώσει, μετά από προκαταρκτική εξέταση, ότι το κοινοποιηθέν μέτρο δεν αποτελεί ενίσχυση, σημειώνει τη διαπίστωση αυτή με σχετική απόφαση.

3. Εφόσον η Επιτροπή διαπιστώσει, μετά από προκαταρκτική εξέταση, ότι το κοινοποιηθέν μέτρο, ενώ εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης, δεν δημιουργεί αμφιβολίες κατά πόσον συμβιβάζεται με την κοινή αγορά, το κηρύσσει συμβιβάσιμο με την κοινή αγορά [...]. Στην απόφαση αυτή, αναφέρεται η συγκεκριμένη εξαίρεση της συνθήκης που εφαρμόστηκε.

4. Εφόσον η Επιτροπή διαπιστώσει, μετά από προκαταρκτική εξέταση, ότι το κοινοποιηθέν μέτρο δημιουργεί αμφιβολίες κατά πόσον συμβιβάζεται με την κοινή αγορά, αποφασίζει να κινήσει τη διαδικασία σύμφωνα με το άρθρο [88], παράγραφος 2, της Συνθήκης [...].».

- 6 Το άρθρο 10 του κανονισμού 659/1999 έχει ως εξής:

«1. Εφόσον η Επιτροπή έχει στην κατοχή της πληροφορίες από τις οποίες απορρέει ότι υπήρξαν παράνομες ενισχύσεις, ανεξαρτήτως της πηγής τους, εξετάζει αμελλητί τις πληροφορίες αυτές.

2. Εν ανάγκη, ζητεί πληροφορίες από το οικείο κράτος μέλος. Εφαρμόζονται το άρθρο 2, παράγραφος 2, και το άρθρο 5, παράγραφοι 1 και 2, *mutatis mutandis*.

[...]»

7 Το άρθρο 13, παράγραφος 1, του κανονισμού 659/1999 προβλέπει:

«Μετά την εξέταση της ενδεχόμενης ύπαρξης παράνομων ενισχύσεων, εκδίδεται απόφαση σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφοι 2, 3 ή 4 [...]».

8 Σύμφωνα με το άρθρο 20 του κανονισμού 659/1999:

«[...]

2. Κάθε ενδιαφερόμενο μέρος μπορεί να ενημερώσει την Επιτροπή για τεκμαιρόμενη παράνομη ενίσχυση και τεκμαιρόμενη καταχρηστική εφαρμογή ενίσχυσης. Εάν η Επιτροπή κρίνει ότι, βάσει των πληροφοριών που διαθέτει, δεν υπάρχουν επαρκείς λόγοι για να εξετάσει την περίπτωση, ενημερώνει σχετικά το ενδιαφερόμενο μέρος. Εφόσον η Επιτροπή λάβει απόφαση για υπόθεση που αφορά το αντικείμενο της παρασχεθείσας πληροφορίας, αποστέλλει αντίγραφο της απόφασης αυτής στο ενδιαφερόμενο μέρος.

3. Κάθε ενδιαφερόμενο μέρος λαμβάνει, κατόπιν αιτήσεώς του, αντίγραφο κάθε απόφασης που λαμβάνεται δυνάμει των άρθρων 4 και 7, του άρθρου 10, παράγραφος 3, και του άρθρου 11.»

9 Σύμφωνα με το άρθρο 25 του κανονισμού 659/1999:

«Οι αποφάσεις που λαμβάνονται σύμφωνα με τα κεφάλαια II, III, IV, V και VI απευθύνονται στο οικείο κράτος μέλος. Η Επιτροπή κοινοποιεί αμελλητί τις αποφάσεις αυτές στο οικείο κράτος μέλος και παρέχει στο οικείο κράτος μέλος τη δυνατότητα να δηλώσει στην Επιτροπή τις πληροφορίες τις οποίες θεωρεί ότι καλύπτονται από την υποχρέωση επαγγελματικού απορρήτου.»

Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία

10 Η επιχείρηση Deutsche Bahn AG αποτελεί τον γερμανικό εθνικό οργανισμό σιδηροδρόμων. Θεωρώντας ότι η προβλεπόμενη από το άρθρο 4, παράγραφος 1, σημείο 3, στοιχείο α, του MinöStG φορολογική απαλλαγή, που ίσχυε για τα καύσιμα για αεροπλάνα, συνεπαγόταν στρέβλωση του ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων σιδηροδρομικών μεταφορών (ειδικότερα των σιδηροδρόμων μεγάλης ταχύτητας) και των επιχειρήσεων αεροπορικών μεταφορών, η προσφεύγουσα υπέβαλε, με έγγραφο της 5ης Ιουλίου 2002, καταγγελία στην Επιτροπή σχετικά με την εν λόγω απαλλαγή, καλώντας την να κινήσει διαδικασία εξετάσεως βάσει του άρθρου 88 ΕΚ.

- 11 Στις 12 Σεπτεμβρίου 2002, η κ. Loyola de Palacio, η τότε αρμόδια για τις μεταφορές επίτροπος, απέστειλε στην προσφεύγουσα έγγραφο, που έφερε την εσφαλμένη ημερομηνία 21 Σεπτεμβρίου 2002, το οποίο είχε ως εξής (στο εξής: προσβαλλομένη απόφαση):

«Σας ευχαριστώ για την πρόσφατη επιστολή σας σχετικά με τον ανταγωνισμό στη Γερμανία μεταξύ της Deutsche Bahn και των “αεροπορικών εταιριών με φθηνό εισιτήριο”, επιστολή με την οποία ζητείται από την Επιτροπή να λάβει μέτρα κατά της φορολογικής απαλλαγής όσον αφορά τα καύσιμα αεροπλάνων.

Στην επίσημη καταγγελία, που είναι συνημμένη στην επιστολή σας, υποστηρίζετε ότι η φορολογική απαλλαγή για τα καύσιμα αεροπλάνων δεν είναι συμβατή με την εσωτερική αγορά. Παρ’ όλ’ αυτά, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θεωρεί ότι η εν λόγω απαλλαγή δεν συνιστά κρατική ενίσχυση, κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ. Η φορολογική απαλλαγή στηρίζεται στην οδηγία του Συμβουλίου σχετικά με την εναρμόνιση των διαρθρώσεων των ειδικών φόρων καταναλώσεως επί των πετρελαιοειδών που θεσπίστηκε ομοφώνως από τα κράτη μέλη σύμφωνα με το άρθρο 93 [...] ΕΚ. Εξάλλου, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η οδηγία δεν αφήνει κανένα περιθώριο στα κράτη μέλη. Κατά συνέπεια, η μνημονευόμενη στο άρθρο 4, παράγραφος 1, σημείο 3, στοιχείο α, του [MinöStG] φορολογική απαλλαγή πρέπει να θεωρηθεί ως εφαρμογή της οδηγίας [92/81], και όχι ως απόπειρα χορηγήσεως ενισχύσεως.

Επιπλέον, η ευρωπαϊκή οδηγία είναι σύμφωνη προς τη διεθνή πρακτική που στηρίζεται στις πολιτικές που έχουν καθιερωθεί από τη Διεθνή Οργάνωση Πολιτικής Αεροπορίας (ΔΟΠΑ) στο πλαίσιο της Συμβάσεως για τη διεθνή πολιτική αεροπορία (στο εξής: Σύμβαση του Σικάγου).

Δεδομένου ότι η φορολογική απαλλαγή για τα καύσιμα για αεροπλάνα δεν θεωρείται ότι θέτει προβλήματα κρατικής ενισχύσεως, η Επιτροπή δεν έχει την πρόθεση να κινήσει διαδικασία έρευνας σχετικά με κρατική ενίσχυση, κατ’ εφαρμογήν του άρθρου 88 [...] ΕΚ.

Πράγματι, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή —όπως ορθώς παρατηρείτε στην επιστολή σας— έχει επανειλημμένως εξετάσει το πρόβλημα της φορολογικής απαλλαγής. Σε αρκετές περιπτώσεις, η Επιτροπή ζήτησε να συζητηθεί το πρόβλημα στο πλαίσιο της ΔΟΠΑ, με σκοπό την επιβολή φόρου ή ισοδυνάμων μέτρων στα καύσιμα για αεροπλάνα. Επί του παρόντος, ομάδα εργασίας της εξετάζει τις λεπτομέρειες για τη λήψη, όσον αφορά τη διεθνή πολιτική αεροπορία, μέτρων στηριζομένων στην αγορά, όπως φορολογικές επιβαρύνσεις, ανταλλαγές ποσοστώσεων εκδόσεως καθώς και εθελοντικούς μηχανισμούς.

Ανεξαρτήτως του ζητήματος του διεθνούς δικαίου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρατηρεί, στη Λευκή Βίβλο της επί της ευρωπαϊκής πολιτικής μεταφορών, που δημοσιεύθηκε το 2001, ότι θα μπορούσε να ληφθεί υπόψη “η κατάργηση της φορολογικής απαλλαγής καυσίμων για αεροπλάνα όσον αφορά τις ενδοκοινοτικές πτήσεις. Η προσέγγιση αυτή δεν στερείται δυσχερειών, εφόσον θα απαιτούσε ισότητα μεταχειρίσεως έναντι των μη κοινοτικών μεταφορέων που διασφαλίζουν ενδοκοινοτικές πτήσεις”. Μέχρι σήμερα, οι προσπάθειες της Επιτροπής δεν έχουν καταλήξει σε καμία τροποποίηση [της οδηγίας 92/81].»

- 12 Απαντώντας στο έγγραφο αυτό, η προσφεύγουσα απηύθυνε στην Επιτροπή, στις 30 Σεπτεμβρίου 2002, έγγραφο με το ακόλουθο περιεχόμενο:

«Σας ευχαριστώ για το έγγραφό σας της [12] Σεπτεμβρίου 2002, με το οποίο λάβατε θέση επί της υποβληθείσας από την Deutsche Bahn καταγγελίας κατά της απαλλαγής από ειδικούς φόρους καταναλώσεως των πετρελαιοειδών των καυσίμων για αεροπλάνα. Με ενδιαφέρον και ικανοποίηση έλαβα γνώση του γεγονότος ότι και η Επιτροπή δεν θεωρεί πλέον σκόπιμη τη φορολογική απαλλαγή όσον αφορά την κηροζίνη. Συναφώς, η Deutsche Bahn ρητώς δηλώνει ότι είναι πεπεισμένη ότι η απαλλαγή από ειδικούς φόρους καταναλώσεως των πετρελαιοειδών έχει πάντοτε ως συνέπεια περισσότερο αθέμιτο ανταγωνισμό, ειδικότερα εκ μέρους των αεροπορικών εταιριών με φθηνό εισιτήριο, σε βάρος των μεταφορών με σιδηροδρόμους μεγάλης ταχύτητας.

Κατά συνέπεια, μας προκαλεί ακόμη μεγαλύτερη απογοήτευση το γεγονός ότι δεν θελήσατε να κινήσετε καμιά έρευνα σχετικά με κρατική ενίσχυση αναφορικά με αυτή τη φορολογική απαλλαγή η οποία νοθεύει τον ανταγωνισμό. Σας ζητούμε, για άλλη μια φορά, να αναθεωρήσετε τη στάση σας. Πιστεύουμε ότι δεν αντίκειται προς τη θέσπιση της οδηγίας σχετικά με τα πετρελαιοειδή η εξέταση του θέματος από πλευράς των κρατικών ενισχύσεων. Κατά την εποχή της εκδόσεως της οδηγίας, δεν υφίστατο ανταγωνισμός μεταξύ σιδηροδρόμων και αεροπορικών μεταφορών. Η κατάσταση αυτή έχει μεταβληθεί κατά τα δέκα τελευταία έτη. Η άποψή μας είναι ότι η Επιτροπή μπορεί και οφείλει να λάβει υπόψη αυτή τη μεταβολή.

Εφόσον η Επιτροπή ενέμενε στην προβαλλόμενη με το έγγραφό σας νομική θέση της, το σχετικό ζήτημα θα έπρεπε να υποβληθεί στα ευρωπαϊκά δικαιοδοτικά όργανα που είναι αρμόδια για τη σχετική διασαφήνιση.

Ελπίζοντας ότι είναι δυνατή η αποφυγή μιας τέτοιας ένδικης διαδικασίας, είμαστε πάντοτε στη διάθεσή σας.»

- 13 Με έγγραφο της 25ης Νοεμβρίου 2002, που περιήλθε στην προσφεύγουσα μετά την άσκηση της υπό κρίση προσφυγής, η κ. Loyola de Palacio επανέλαβε, κατ' ουσίαν, το περιεχόμενο του εγγράφου της της 12ης Σεπτεμβρίου 2002.
- 14 Η προσφεύγουσα άσκησε την υπό κρίση προσφυγή με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 28 Νοεμβρίου 2002,
- 15 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 5 Δεκεμβρίου 2002, η προσφεύγουσα άσκησε επίσης προσφυγή κατά παραλείψεως (που καταχωρίστηκε υπό τα στοιχεία T-361/02) με το οποίο ζητεί να αναγνωριστεί ότι παράνομως η Επιτροπή απέφυγε να αποφανθεί επί της καταγγελίας της.

- 16 Στις 9 Ιανουαρίου 2003, η κ. Logola de Palacio απέστειλε στην προσφεύγουσα έγγραφο που ήταν συντεταγμένο ως εξής:

«Αναφερόμενη στα έγγραφά μου της 12ης Σεπτεμβρίου 2002, που φέρει κατά λάθος την ημερομηνία 21 Σεπτεμβρίου, και της 25ης Νοεμβρίου 2002, θα επιθυμούσα να επαναλάβω και να επιβεβαιώσω το περιεχόμενό τους υπό το φως των μεταγενεστέρων γεγονότων.

Είμαι της γνώμης ότι η υπόθεση αυτή δεν εμπίπτει στους κανόνες σχετικά με κρατικές ενισχύσεις. Ούτε εγώ ούτε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχουμε λάβει εν προκειμένω απόφαση κατ' εφαρμογήν του κανονισμού [659/1999] ή σύμφωνα με άλλη νομική βάση. Ούτε, άλλωστε, η Επιτροπή έχει λάβει θέση. Από τα προπαρατεθέντα έγγραφα σαφώς προκύπτει ότι συμμερίζομαι τη γνώμη αυτή. Ωστόσο, προς αποφυγή τυχόν παρεξηγήσεως, πρέπει να θεωρήσετε κάθε χωρίο των εγγράφων μου από το οποίο εσείς ή ο νομικός σας σύμβουλος αντλεί διαφορετικό συμπέρασμα ως είτε σύμφωνο προς τη θέση μου είτε ως έχον ανακληθεί.»

- 17 Την ίδια μέρα, η Επιτροπή απέστειλε το έγγραφο αυτό προς το Πρωτοδικείο, πληροφορώντας το ότι είχε ανακαλέσει τα δύο προμνημονευθέντα έγγραφα της 12ης Σεπτεμβρίου και της 25ης Νοεμβρίου 2002. Εξ αυτού, η Επιτροπή κατέληγε στο συμπέρασμα ότι η υπό κρίση προσφυγή είχε καταστεί άνευ αντικειμένου.
- 18 Στις 25 Φεβρουαρίου 2003, η προσφεύγουσα κατέθεσε τις επ' αυτού του εγγράφου της 9ης Ιανουαρίου 2003 παρατηρήσεις της, στις οποίες υπογράμμιζε ότι εξακολουθούσε να έχει έννομο συμφέρον για τη συνέχιση της εκδικάσεως της προσφυγής.
- 19 Με διάταξη της 6ης Νοεμβρίου 2003, ο πρόεδρος του πέμπτου πενταμελούς τμήματος του Πρωτοδικείου έκανε δεκτή παρέμβαση του Συμβουλίου υπέρ της Επιτροπής στην υπό κρίση υπόθεση. Το υπόμνημα παρεμβάσεως του Συμβουλίου κατατέθηκε στις 22 Δεκεμβρίου 2003. Η προσφεύγουσα κατέθεσε τις παρατηρήσεις της επί του υπομνήματος αυτού στις 15 Μαρτίου 2004.

- 20 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (πρώτο πενταμελές τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία και, στο πλαίσιο των μέτρων οργάνωσης της διαδικασίας, κάλεσε τους διαδίκους να απαντήσουν σε ορισμένες ερωτήσεις, πράγμα που οι τελευταίοι έπραξαν.
- 21 Με διάταξη της 20ής Ιουνίου 2005, T-361/02, Deutsche Bahn κατά Επιτροπής (που δεν έχει δημοσιευθεί στη Συλλογή), το Πρωτοδικείο απέρριψε την ασκηθείσα από την προσφεύγουσα προσφυγή κατά παραλείψεως ως προδήλως απαράδεκτη.
- 22 Οι διάδικοι ανέπτυξαν προφορικά τις θέσεις τους και απάντησαν σε ερωτήσεις του Πρωτοδικείου κατά τη συνεδρίαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2005.

Αιτήματα των διαδίκων

- 23 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να κηρύξει την προσφυγή παραδεκτή·
- να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση και να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.
- επικουρικός, σε περίπτωση που το Πρωτοδικείο θα έκρινε ότι η προσβαλλόμενη απόφαση έχει καταργηθεί ή ανακληθεί με το έγγραφο της 9ης Ιανουαρίου 2003, να αναγνωρίσει ότι η τελευταία αυτή απόφαση είναι ανίσχυρη και να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα·

- όλως επικουρικώς, σε περίπτωση που το Πρωτοδικείο θα έκρινε ότι παρέλκει η έκδοση αποφάσεως, να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα κατ' εφαρμογήν των συνδυασμένων διατάξεων του άρθρου 87, παράγραφος 6, και του άρθρου 90, στοιχείο α', του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου.

24 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να απορρίψει την προσφυγή ως απαράδεκτη και, εν πάση περιπτώσει, ως αβάσιμη·
- να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

25 Το Συμβούλιο ζητεί από το Πρωτοδικείο, στην περίπτωση που θα έκρινε την προσφυγή παραδεκτή, να κηρύξει την προταθείσα από την προσφεύγουσα ένσταση περί παρανόμου χαρακτήρα προδήλως αβάσιμη και να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Επί του παραδεκτού

Επιχειρήματα των διαδίκων

26 Κατά πρώτον, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι το έγγραφο της 12ης Σεπτεμβρίου 2002 δεν αποτελεί προσβλητέα πράξη. Διατείνεται ότι το έγγραφο αυτό στερείται νομικού αποτελέσματος, στο μέτρο που η κ. Loyola de Palacio ενημέρωσε με αυτό

την προσφεύγουσα σχετικά με μια ξεκάθαρη νομική κατάσταση, συγκεκριμένα το γεγονός ότι η παρασχεθείσα από την τελευταία, στις 5 Ιουλίου 2002, πληροφορία δεν ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής της σχετικής με τις κρατικές ενισχύσεις νομοθεσίας και ότι, για τον λόγο αυτό, η εν λόγω απαλλαγή δεν ήταν δυνατό να αποτελεί κρατική ενίσχυση. Σύμφωνα με την Επιτροπή, η κ. Loyola de Palacio δεν είχε την πρόθεση να ρυθμίσει την υπόθεση κατά δεσμευτικό από νομική άποψη τρόπο. Εξάλλου, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι η προσβαλλομένη απόφαση δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως απόφαση σχετικά με κρατικές ενισχύσεις, ενόψει της ανυπαρξίας, εν προκειμένω, ορισμένων χαρακτηριστικών της ισχύουσας επί του θέματος αυτού διαδικασίας, χαρακτηριστικών σχετικών με τη λήψη από την Επιτροπή τέτοιων αποφάσεων, τη δημοσίευσή τους και το γεγονός ότι αυτές απευθύνονται στο κράτος μέλος (απόφαση του Δικαστηρίου της 2ας Απριλίου 1998, C-367/95 P, Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's Γαλλία, Συλλογή 1998, σ. I-1719, στο εξής: απόφαση Sytraval, σκέψη 45). Ακόμη και αν επρόκειτο να εφαρμοστεί εν προκειμένω ο κανονισμός 659/1999, η προσβαλλομένη απόφαση απλώς αποτελεί άτυπη ανακοίνωση πληροφοριών, όπως προβλέπεται από το άρθρο 20, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού αυτού και δεν μπορεί, όπως είναι επόμενο, να προσβληθεί.

27 Η Επιτροπή προσθέτει ότι οι μνημονευόμενες από την προσφεύγουσα αποφάσεις σχετικά με το προβαλλόμενο νομικό αποτέλεσμα της προσβαλλομένης απόφασεως στερούνται σημασίας δεδομένου ότι είτε εξεδόθησαν πριν από την έκδοση του κανονισμού 659/1999, είτε δεν αφορούν γεγονότα δυνάμενα να εμπίπτουν στο άρθρο 20 του κανονισμού αυτού. Εξάλλου, η προσφεύγουσα παίζει με τις λέξεις όταν διατείνεται ότι η Επιτροπή πράγματι αποφάνθηκε επί της περιπτώσεως που της είχε υποβληθεί και ότι το άρθρο 20, παράγραφος 2, του κανονισμού 659/1999 δεν τυγχάνει, όπως είναι επόμενο, εφαρμογής. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι δεν μπόρεσε να αποφανθεί επί της περιπτώσεως αυτής εφόσον ήδη γνώριζε, κατά τον χρόνο της υποβολής της καταγγελίας, ότι τα γεγονότα που της είχαν γνωστοποιηθεί δεν αφορούσαν κρατικές ενισχύσεις και, ακόμη λιγότερο, παράνομες ή καταχρηστικώς χορηγούμενες ενισχύσεις.

28 Δεύτερον, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η προσφεύγουσα στερείται του δικαιώματος για άσκηση προσφυγής. Πράγματι, το έγγραφο της 12ης Σεπτεμβρίου 2002, ακόμη και αν υποτεθεί ότι αποτελεί προσβλητέα πράξη, ανακλήθηκε με το έγγραφο της 9ης Ιανουαρίου 2003 και, επομένως, στερείται αποτελέσματος.

- 29 Εν πάση περιπτώσει, με το τελευταίο αυτό έγγραφο επιβεβαιώνεται η εκφρασθείσα στις 12 Σεπτεμβρίου 2002 νομική γνώμη και δηλώνεται επίσης, κατά τρόπο μη επιδεχόμενο παρερμηνεία, ότι πρόκειται μόνο για προσωπική νομική γνώμη που δεν δεσμεύει την Επιτροπή και ότι η τελευταία δεν έχει λάβει καμιά απόφαση.
- 30 Συναφώς, η Επιτροπή διευκρινίζει ότι μόνο για την περίπτωση κατά την οποία «ο ή οι δικηγόροι του αποδέκτη του εγγράφου της 12ης Σεπτεμβρίου 2002 θα αντλούσαν εξ αυτού άλλα συμπεράσματα θα έπρεπε να διευκρινιστεί, όσον αφορά την τελευταία φράση [του εγγράφου της 9ης Ιανουαρίου 2003], ότι, στην περίπτωση αυτή, θα ήταν προτιμότερο να αφαιρεθούν τα χωρία στα οποία είχε δοθεί άλλη ερμηνεία πριν αυτά αποτελέσουν το αντικείμενο μιας περιττής και αποφεύξιμης διαφοράς.
- 31 Σύμφωνα με την Επιτροπή, δεν υφίσταται κανένας κίνδυνος επαναλήψεως εκ μέρους της της επίμαχης συμπεριφοράς στο μέλλον. Πράγματι, θα ήταν αρκετό για την προσφεύγουσα να υποβάλει αίτηση βάσει του άρθρου 20, παράγραφος 2, του κανονισμού 659/1999 προκειμένου να απαντήσει σε αυτήν η Επιτροπή με απευθυνόμενη στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας απόφαση η οποία πράγματι θα μπορούσε τότε να αποτελέσει το αντικείμενο προσφυγής. Η προσφεύγουσα θα ελάμβανε, σύμφωνα με το άρθρο 20, παράγραφος 3, του κανονισμού αυτού, αντίγραφο της αποφάσεως αυτής.
- 32 Η προσφεύγουσα θεωρεί ότι η υπό κρίση προσφυγή είναι παραδεκτή. Ισχυρίζεται, μεταξύ άλλων, ότι το έγγραφο της 12ης Σεπτεμβρίου 2002 αποτελεί προσβλητέα πράξη, στο μέτρο που η Επιτροπή διατυπώνει με αυτό οριστική νομική γνώμη παράγουσα δεσμευτικά αποτελέσματα (απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Νοεμβρίου 1981, 60/81, IBM κατά Επιτροπής, Συλλογή 1981, σ. 2639, σκέψη 10, και διάταξη του Πρωτοδικείου της 30ής Σεπτεμβρίου 1999, T-182/98, UPS Europe κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. II-2857, σκέψη 39).
- 33 Η προσφεύγουσα εμμένει επί του ότι η προσφυγή δεν έχει καταστεί άνευ αντικειμένου μετά το έγγραφο της 9 Ιανουαρίου 2003. Η ίδια εξακολουθεί να έχει έννομο συμφέρον για την άσκηση προσφυγής, στο μέτρο που δεν υπήρξε έγκυρη ανάκληση της προσβαλλομένης αποφάσεως. Εξάλλου, ακόμη και αν υποτεθεί ότι έγινε ανάκληση του εγγράφου της 12ης Σεπτεμβρίου 2002, γεγονός πάντως είναι ότι εξακολουθεί πάντοτε να υφίσταται το θεμιτό της συμφέρον για τη διαπίστωση του παράνομου χαρακτήρα του εγγράφου αυτού.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- ³⁴ Δυνάμει του άρθρου 230, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ, κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο μπορεί να ασκήσει προσφυγή κατά αποφάσεως της οποίας αυτό είναι αποδέκτης.
- ³⁵ Κατά πάγια νομολογία, μόνο τα μέτρα που παράγουν δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα δυνάμενα να θίξουν τα συμφέροντα του προσφεύγοντος μεταβάλλοντας αισθητά την έννομη κατάστασή του αποτελούν πράξεις δυνάμενες να αποτελέσουν αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως κατά την έννοια του άρθρου 230 ΕΚ (παρατεθείσα στη σκέψη 32 ανωτέρω απόφαση IBM κατά Επιτροπής, σκέψη 9, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 18ης Σεπτεμβρίου 2001, T-112/99, *Métropole Télévision — M6* κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2001, σ. II-2459, σκέψη 35). Έτσι, μπορούν να προσβάλλονται με προσφυγή ακυρώσεως όλες οι διατάξεις που θεσπίζονται από τα θεσμικά όργανα, ανεξαρτήτως της φύσεως ή της μορφής τους, οι οποίες αποσκοπούν στην παραγωγή εννόμων αποτελεσμάτων (απόφαση του Δικαστηρίου της 31ης Μαρτίου 1971, 22/70, Επιτροπή κατά Συμβουλίου, Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 729, σκέψη 42, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 10ης Απριλίου 2003, T-353/00, *Le Pen* κατά Κοινοβουλίου, Συλλογή 2003, σ. II-1729, σκέψη 77).
- ³⁶ Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται, στην καταγγελία της, ότι η προβλεπόμενη από το άρθρο 4, παράγραφος 1, σημείο 3, στοιχείο α, του MinöStG απαλλαγή αποκλειστικώς υπέρ των αεροπορικών εταιριών νοθεύει τον ανταγωνισμό μεταξύ αεροπορικών μεταφορών, ειδικότερα στην περίπτωση των εταιριών με φθινό εισιτήριο και διά σιδηροδρόμων μεταφοράς, στην αγορά της μεταφοράς επιβατών, και τούτο κατά παράβαση του άρθρου 87 ΕΚ.
- ³⁷ Η Επιτροπή, με το έγγραφο της 12ης Σεπτεμβρίου 2002, απαντά ότι δεν θεωρεί ότι η επίμαχη απαλλαγή μπορεί να αποτελεί κρατική ενίσχυση, εφόσον η απαλλαγή αυτή προκύπτει από τη μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο της οδηγίας 92/81, δηλαδή μιας κοινοτικής πράξεως, και ότι, κατά συνέπεια, δεν τυγχάνουν εφαρμογής οι σχετικοί με τις κρατικές ενισχύσεις κανόνες (βλ. ανωτέρω σκέψη 11).

- 38 Στο πλαίσιο της υπό κρίση προσφυγής, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι το έγγραφο της 12ης Σεπτεμβρίου 2002 δεν αποτελεί προσβλητέα πράξη (βλ. σκέψη 26 ανωτέρω).
- 39 Προκειμένου να εξακριβωθεί αν το εν λόγω έγγραφο αποτελεί προσβλητέο μέτρο, πρέπει, κατ' αρχάς, να διαπιστωθεί το αντικείμενο του εγγράφου της προσφεύγουσας της 5ης Ιουλίου 2002, στο οποίο και απαντά το εν λόγω έγγραφο.
- 40 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το έγγραφο της προσφεύγουσας της 5ης Ιουλίου 2002 είχε ως αντικείμενο την υποβολή στην Επιτροπή αιτιολογημένης καταγγελίας αφορώσας προβαλλόμενη παράβαση του άρθρου 87 ΕΚ. Η καταγγελία αυτή, που αριθμούσε άνω των 800 σελίδων, περιελάμβανε πολλά αποδεικτικά στοιχεία, οικονομικά δεδομένα καθώς και στατιστικές, με σκοπό να ενισχυθεί ο ισχυρισμός σχετικά με την ύπαρξη κρατικής ενισχύσεως και, ιδίως, στρεβλώσεως του ανταγωνισμού λόγω της επίμαχης απαλλαγής. Με την καταγγελία της, η προσφεύγουσα ρητώς ζητούσε από την Επιτροπή την κίνηση επίσημης διαδικασίας εξετάσεως, βάσει του άρθρου 88 ΕΚ.
- 41 Ανεξαρτήτως του αν η καταγγελία ήταν ή όχι βάσιμη, είναι προφανές ότι η Επιτροπή, λαμβάνοντας την καταγγελία αυτή, βρέθηκε να έχει στη διάθεσή της «πληροφορίες σχετικά με φερόμενη παράνομη ενίσχυση», κατά την έννοια του άρθρου 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 659/1999. Από την τελευταία αυτή διάταξη προκύπτει ότι η Επιτροπή οφείλει να εξετάζει αμελλητί τέτοιες πληροφορίες (βλ. σκέψη 6 ανωτέρω). Η Επιτροπή δικαιούται να πράξει κάτι τέτοιο χωρίς όμως να είναι υποχρεωμένη, στο στάδιο αυτό, να έρθει σε επαφή με το οικείο κράτος μέλος.
- 42 Δυνάμει του άρθρου 13 του κανονισμού 659/1999, η προκαταρκτική εξέταση «ενδεχόμενης παράνομης ενισχύσεως» πρέπει να καταλήξει στην έκδοση αποφάσεως βάσει του άρθρου 4, παράγραφοι 2, 3 ή 4 (βλ. σκέψη 7 ανωτέρω). Ειδικότερα, το άρθρο 4, παράγραφος 2, του ίδιου κανονισμού προβλέπει ότι, εφόσον η Επιτροπή

μετά από προκαταρκτική εξέταση διαπιστώσει ότι το μέτρο που αφορά η πληροφορία που έχει στη διάθεσή της δεν αποτελεί ενίσχυση, γνωστοποιεί αυτό μέσω αποφάσεως (βλ. σκέψη 5 ανωτέρω).

⁴³ Πέραν αυτής της δυνατότητας λήψεως αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 4 του κανονισμού 659/1999, η Επιτροπή, όταν λαμβάνει πληροφορίες σχετικές με τυχόν ύπαρξη κρατικής ενισχύσεως, δεν έχει άλλη επιλογή παρά να ενημερώσει τα ενδιαφερόμενα μέρη, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 20, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδο, του ίδιου κανονισμού, ότι «δεν υπάρχουν επαρκείς λόγοι για να εξετάσει την περίπτωση» (βλ. σκέψη 8 ανωτέρω).

⁴⁴ Εν προκειμένω, είναι πρόδηλο ότι το έγγραφο της 12ης Σεπτεμβρίου 2002 δεν περιέχει απόφαση σχετικά με τη μη διατύπωση αντιρρήσεων, κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 3, του κανονισμού 659/1999, ή απόφαση σχετικά με την κίνηση επίσημης διαδικασίας έρευνας, σύμφωνα με το ίδιο άρθρο, παράγραφος 4. Ως εκ τούτου, πρέπει να διευκρινιστεί το ζήτημα αν το εν λόγω έγγραφο περιέχει απόφαση, κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, του εν λόγω κανονισμού, ή αν αποτελεί απλώς ανεπίσημη ανακοίνωση, όπως προβλέπεται από το άρθρο 20, παράγραφος 2, του ίδιου κανονισμού.

⁴⁵ Το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι η Επιτροπή, αντίθετα προς ό,τι υποστηρίζει, δεν υιοθέτησε, εν προκειμένω, τον τρόπο ενεργείας που της επέτρεπε το άρθρο 20, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 659/1999. Χωρίς να ισχυρίζεται ότι δεν υφίστανται επαρκείς λόγοι για να αποφανθεί επί της καταγγελίας, η Επιτροπή, τόσο με την προσβαλλομένη απόφαση όσο και με τα έγγραφα της 25ης Νοεμβρίου 2002 και της 9ης Ιανουαρίου 2003, λαμβάνει σαφή και οριστική θέση. Διαπιστώνει ότι η καταγγελία δεν καθιστά δυνατή την εξακρίβωση κρατικής ενισχύσεως, και τούτο εφόσον η επίμαχη απαλλαγή δεν απορρέει από απόφαση των γερμανικών αρχών σχετικά με χορήγηση ενισχύσεως αλλά αποτελεί απόρροια της επιβαλλομένης στη Γερμανία υποχρεώσεως να μεταφέρει στο εσωτερικό της δίκαιο την οδηγία 92/81 (βλ. σκέψη 11 ανωτέρω).

- 46 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι το Δικαστήριο, με την παρατεθείσα στη σκέψη 21 ανωτέρω διάταξη Deutsche Bahn κατά Επιτροπής, απέρριψε την προσφυγή κατά παραλείψεως που είχε ασκηθεί από την προσφεύγουσα στην υπόθεση T-361/02 για τον λόγο ότι το έγγραφο της 12ης Σεπτεμβρίου 2002 δεν αποτελούσε «σαφή και ρητή θέση επί της καταγγελίας της προσφεύγουσας» (σκέψη 20).
- 47 Έτσι, το έγγραφο αυτό δεν μπορεί να ερμηνευθεί ως περιοριζόμενο στο να ενημερώσει την προσφεύγουσα σχετικά με το γεγονός ότι δεν υπάρχουν επαρκείς λόγοι για να αποφανθεί επί της περιπτώσεως, κατά την έννοια του άρθρου 20, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 659/1999. Με το εν λόγω έγγραφο, η Επιτροπή έλαβε σαφή και αιτιολογημένη θέση.
- 48 Όσο για το ζήτημα αν το έγγραφο της 12ης Σεπτεμβρίου 2002 περιέχει απόφαση, όπως προβλέπεται από το άρθρο 4, παράγραφος 2, του κανονισμού 659/1999, δηλαδή την εκ μέρους της Επιτροπής διαπίστωση, κατόπιν προκαταρκτικής έρευνας, ότι το εν λόγω μέτρο δεν αποτελεί ενίσχυση, πρέπει να σημειωθεί ότι σ' αυτό ρητώς δηλώνεται ότι η Επιτροπή εκτιμά ότι «η επίμαχη απαλλαγή δεν αποτελεί κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ» (βλ. σκέψη 11 ανωτέρω).
- 49 Έτσι, η Επιτροπή, σύμφωνα με την υποχρέωση που έχει βάσει από του άρθρου 10 του κανονισμού 659/1999, εξέτασε τις παρασχεθείσες από την προσφεύγουσα πληροφορίες και κατέληξε στο συμπέρασμα, με το έγγραφό της της 12ης Σεπτεμβρίου 2002, ότι δεν υφίστατο ενίσχυση, και τούτο για τον λόγο ότι η απαλλαγή δεν μπορούσε να καταλογιστεί στο οικείο κράτος μέλος. Επομένως, είναι αποδεδειγμένο ότι αυτό το έγγραφο περιέχει απόφαση, κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, του κανονισμού 659/1999. Ο λόγος για τον οποίο η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν υφίσταται κρατική ενίσχυση καθώς και το γεγονός ότι η προκαταρκτική έρευνα δεν απαίτησε την εκ μέρους της εμπεριστατωμένη και παρατεταμένη ανάλυση των στοιχείων που αποτελούσαν το αντικείμενο της καταγγελίας είναι εν προκειμένω αδιάφορο.

- 50 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το έγγραφο της 12ης Σεπτεμβρίου 2002 δεν μπορεί να θεωρηθεί ως απόφαση όπως προβλέπεται από το άρθρο 4, παράγραφος 2, του κανονισμού 659/1999, και τούτο για τον λόγο ότι η υποβληθείσα στις 5 Ιουλίου 2002 καταγγελία δεν ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής του καθεστώτος των κρατικών ενισχύσεων. Η Επιτροπή προσθέτει ότι το έγγραφο ούτε απευθύνθηκε ούτε κοινοποιήθηκε σε κράτος μέλος, όπως επιβάλλει το άρθρο 25 του ίδιου κανονισμού (βλ. σκέψη 9 ανωτέρω).
- 51 Τα επιχειρήματα αυτά δεν μπορούν να γίνουν δεκτά. Κατ' αρχάς, σύμφωνα με πάγια νομολογία, ο τύπος με τον οποίο έχουν περιιαφθεί πράξεις ή αποφάσεις είναι, κατ' αρχήν αδιάφορος, όσον αφορά τη δυνατότητα προσβολής τους με προσφυγή ακυρώσεως και ότι η ουσία τους είναι αυτό που πρέπει να ληφθεί πρωτίστως υπόψη προκειμένου να προσδιοριστεί αν αυτές αποτελούν πράξεις κατά την έννοια του άρθρου 230 ΕΚ (βλ. τη μνημονευόμενη στη σκέψη 35 ανωτέρω νομολογία· βλ., επίσης, υπό την έννοια αυτή, την απόφαση του Πρωτοδικείου της 24ης Μαρτίου 1994, T-3/93, *Air France κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1994, σ. II-121, σκέψεις 43, 57 και 58).
- 52 Επιπλέον, όπως έχει αναφερθεί στη σκέψη 41 ανωτέρω, όταν η Επιτροπή λαμβάνει πληροφορίες σχετικές με προβαλλόμενη ως παράνομη ενίσχυση, υποχρεούται, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 659/1999, να εξετάσει τις πληροφορίες αυτές αμελλητί. Αν, όπως συμβαίνει εν προκειμένω, η Επιτροπή δεν αρκείται στο να ενημερώσει το ενδιαφερόμενο μέρος ότι δεν υπάρχουν επαρκείς λόγοι για να αποφανθεί επί της περιπτώσεως, αλλά λαμβάνει σαφή και αιτιολογημένη θέση δηλώνοντας ότι το επίμαχο μέτρο δεν αποτελεί ενίσχυση, δεν μπορεί να έχει ενεργήσει παρά μόνο σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 2, του κανονισμού αυτού. Η Επιτροπή, έχοντας εκδώσει απόφαση εμπεριέχουσα κατ' ουσίαν απόφαση ληφθείσα δυνάμει της τελευταίας αυτής διατάξεως, δεν δικαιούται να την αποκλείσει του κοινοτικού δικαστικού ελέγχου δηλώνοντας ότι δεν έχει λάβει τέτοια απόφαση, προσπαθώντας να την ανακαλέσει ή αποφασίζοντας να μην την απευθύνει στο οικείο κράτος μέλος, κατά παράβαση του άρθρου 25 του κανονισμού 659/1999.
- 53 Ούτε, εξάλλου, μπορεί η Επιτροπή να επικαλεστεί εν προκειμένω τη νομολογία του Δικαστηρίου και, ειδικότερα, την απόφαση *Sytraval*. Πράγματι, η τελευταία αυτή απόφαση εκδόθηκε πριν θεσπιστεί με τον κανονισμό 659/1999 το διαδικαστικό

σύστημα των καταγγελιών, στο πλαίσιο των κρατικών ενισχύσεων. Με τον τελευταίο αυτό κανονισμό σκοπείται η κωδικοποίηση και η θεμελίωση της σχετικής πρακτικής της Επιτροπής, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου (αιτιολογική σκέψη 2 του κανονισμού).

54 Εξάλλου, πρέπει να υπομνησθεί ότι, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση Sytraval, η Επιτροπή ναι μεν είχε εκδώσει απευθυνόμενη στο κράτος μέλος απόφαση με την οποία απορριπτόταν η σχετική καταγγελία, πλην όμως δεν είχε κοινοποιήσει το κείμενο της αποφάσεως αυτής στους καταγγέλλοντες (απόφαση Sytraval, σκέψεις 14 και 46). Η Επιτροπή είχε απλώς ενημερώσει τους καταγγέλλοντες σχετικά με το αποτέλεσμα της αποφάσεώς της (σκέψη 15). Το Δικαστήριο έκρινε ότι η απευθυνόμενη στο κράτος μέλος απόφαση και όχι η απευθυνόμενη στους καταγγέλλοντες ανακοίνωση ήταν αυτή που μπορούσε να αποτελέσει, ενδεχομένως, το αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως (σκέψη 45).

55 Εν προκειμένω, η Επιτροπή δεν απηύθυνε απόφαση στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας σχετικά με τη φερόμενη κρατική ενίσχυση. Αν η Επιτροπή είχε απευθύνει, όπως είχε το δικαίωμα δυνάμει του άρθρου 25 του κανονισμού 659/1999, τέτοια απόφαση στις γερμανικές αρχές, η προσφεύγουσα, υπό την ιδιότητα του έλκοντος δικαιώματα από τις προβλεπόμενες από το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ διαδικαστικές διασφαλίσεις, θα δικαιούνταν να αμφισβητήσει το κύρος της ως πρόσωπο το οποίο η απόφαση αφορούσε άμεσα και ατομικά, κατά την έννοια του άρθρου 230, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ (βλ., κατά την έννοια αυτή, την απόφαση Sytraval, σκέψεις 41 και 48). Ως εκ τούτου, η Επιτροπή δεν μπορεί να επικαλεστεί το γεγονός ότι δεν απηύθυνε απόφαση στο κράτος μέλος και, έτσι, τη μη τήρηση, εν προκειμένω, του άρθρου 25 του κανονισμού 659/1999, προκειμένου να στερήσει την προσφεύγουσα των διαδικαστικών διασφαλίσεών της.

56 Πρέπει να προστεθεί ότι από τον κανονισμό 659/1999 ρητώς προκύπτει ότι αυτός σκοπεί, μεταξύ άλλων, στην ενίσχυση της ασφάλειας του δικαίου, ειδικότερα όσον αφορά τις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται σε θέματα κρατικών ενισχύσεων (αιτιολογικές σκέψεις 3, 7 και 11). Είναι πρόδηλο ότι ο στόχος αυτός θα διακυβευόταν αν η Επιτροπή είχε το δικαίωμα να ρυθμίζει τις σχετικές υποθέσεις εκτός του πλαισίου των προβλεπομένων από τον κανονισμό αυτό διαδικασιών.

- 57 Εξάλλου, αντίθετα προς ό,τι υποστηρίζει η Επιτροπή (βλ. σκέψη 29 ανωτέρω), η κ. Logola de Palacio ουδόλως διευκρίνισε, ούτε στην προσβαλλομένη απόφαση (βλ. σκέψη 11 ανωτέρω) ούτε στο έγγραφό της της 9ης Ιανουαρίου 2003 (βλ. σκέψη 16 ανωτέρω), ότι είχε εκφράσει στην απόφαση εκείνη προσωπική γνώμη. Αντιθέτως, είναι προφανές ότι έλαβε διοικητική απόφαση στο όνομα της Επιτροπής.
- 58 Συναφώς, είναι αδιάφορο το ότι το έγγραφο αυτό δεν προκύπτει από τη λήψη επί της καταγγελίας οριστικής αποφάσεως από το Σώμα των επιτρόπων (βλ. σκέψη 26 ανωτέρω). Τέτοια απόφαση μπορεί να ληφθεί μόνον αν έχει υποβληθεί από το υπεύθυνο μέλος της Επιτροπής σχετική πρόταση. Το έγγραφο της 12ης Σεπτεμβρίου 2002 αφήνει να νοηθεί ότι η κ. Logola de Palacio δεν είχε καμιά πρόθεση να υποβάλει τον σχετικό φάκελο στο Σώμα των επιτρόπων. Πράγματι, η εν λόγω επίτροπος δήλωσε ότι η καταγγελία δεν μπορούσε να αποτελέσει το αντικείμενο εξετάσεως στο πλαίσιο του άρθρου 87 ΕΚ και του κανονισμού 659/1999 και ότι, ως εκ τούτου, δεν μπορούσε να αποτελέσει το αντικείμενο οποιασδήποτε αποφάσεως του Σώματος.
- 59 Όσο για το γεγονός ότι το έγγραφο δεν δημοσιεύθηκε (βλ. σκέψη 26 ανωτέρω), αρκεί η διαπίστωση ότι δεν είναι ανάγκη μια πράξη να έχει δημοσιευθεί προκειμένου να μπορεί να αποτελέσει το αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως.
- 60 Εξάλλου, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η προσφεύγουσα στερείται εννόμου συμφέροντος για άσκηση προσφυγής, στο μέτρο που το έγγραφο της 12ης Σεπτεμβρίου 2002 ανακλήθηκε με το έγγραφο της 9ης Ιανουαρίου 2003 (βλ. σκέψη 16 ανωτέρω) και, επομένως, στερείται αυτό αποτελεσμάτων (βλ. σκέψη 28 ανωτέρω).
- 61 Επιβάλλεται, ευθύς εξ αρχής, η διαπίστωση ότι το έγγραφο της 9ης Ιανουαρίου 2003 έχει διφορούμενο περιεχόμενο. Αφενός, το μέλος της Επιτροπής, αναφερόμενο στα έγγραφα της 12ης Σεπτεμβρίου και της 25ης Νοεμβρίου 2002, δηλώνει ότι «θα

επιθυμούσα να επαναλάβω και να επιβεβαιώσω το περιεχόμενό τους υπό το φως των μεταγενεστέρων γεγονότων». Αφετέρου, το εν λόγω μέλος δηλώνει στην προσφεύγουσα ότι πρέπει «να θεωρήσετε κάθε χωρίο των εγγράφων μου από το οποίο εσείς ή ο νομικός σας σύμβουλος αντλεί διαφορετικό συμπέρασμα ως είτε σύμφωνο προς τη θέση μου είτε ως έχον ανακληθεί». Ενόψει αυτού του ιδιαζόντως διφορούμενου περιεχομένου, το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι αυτό το έγγραφο πρέπει να νοηθεί ως ερχόμενο σε αντίθεση με την υποστηριζόμενη από την Επιτροπή θέση.

62 Από το έγγραφο της 9ης Ιανουαρίου 2003 προκύπτει ότι η Επιτροπή ενέμενε στη θέση της κατά την οποία δεν εδικαιολογείτο καμιά έρευνα επί της καταγγελίας στο πλαίσιο του άρθρου 88 ΕΚ. Έτσι, το εν λόγω κοινοτικό όργανο δεν μετέβαλε τη θέση της κατά την οποία η φορολογική απαλλαγή δεν συνιστούσε κρατική ενίσχυση, κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ και δεν κίνησε την προβλεπόμενη από το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ διαδικασία. Πράγματι, ρητώς επιβεβαίωσε, με το έγγραφό της της 25ης Νοεμβρίου 2002, το περιεχόμενο του εγγράφου της 12ης Σεπτεμβρίου 2002 καθώς και, όπως η ίδια η Επιτροπή παραδέχεται στα γραπτά της υπομνήματα, και με το έγγραφό της της 9ης Ιανουαρίου 2003. Ούτε, άλλωστε, η Επιτροπή αποφάσισε να επανεξετάσει τη θέση της.

63 Εξ όλων των ανωτέρω προκύπτει ότι το έγγραφο της 12ης Σεπτεμβρίου 2002 περιέχει επί της ουσίας απόφαση, κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, του κανονισμού 659/1999, και διατηρεί έννομα αποτελέσματα παρά την ύπαρξη του εγγράφου της 9ης Ιανουαρίου 2003. Ως εκ τούτου, η υπό κρίση προσφυγή είναι παραδεκτή και επιβάλλεται πάντοτε η έκδοση αποφάσεως επ' αυτής.

Επί της ουσίας

64 Η προσφεύγουσα προβάλλει έξι λόγους. Ο πρώτος λόγος αντλείται από παραβίαση της αρχής της ισότητας, ο δεύτερος από παράβαση της υποχρέωσης αιτιολογήσεως, ο τρίτος από παράβαση του άρθρου 87 ΕΚ, ο τέταρτος από παράβαση του άρθρου 88 ΕΚ, ο πέμπτος από εσφαλμένη εφαρμογή του άρθρου 307 ΕΚ και ο έκτος από παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως.

65 Επιβάλλεται η από κοινού εξέταση του πρώτου, τρίτου και τετάρτου λόγου.

Επί του πρώτου, τρίτου και τετάρτου λόγου

Επιχειρήματα των διαδίκων

66 Στο πλαίσιο του τρίτου λόγου, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι το άρθρο 4, παράγραφος 1, σημείο 3, στοιχείο α, του MinöStG συνιστά κρατική ενίσχυση, κατά την έννοια του άρθρου 87 ΕΚ, ασύμβατη με την κοινή αγορά.

67 Πρώτον, η προσφεύγουσα παρατηρεί ότι, δεδομένου ότι οι ασκούμεες δραστηριότητες στη Γερμανία αεροπορικές εταιρίες απαλλάσσονται ολικώς, δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 1, σημείο 3, στοιχείο α, του MinöStG, των παντός είδους ειδικών φόρων καταναλώσεως επί των πετρελαιοειδών, οι φορολογικές επιβαρύνσεις τους έχουν σημαντικώς μειωθεί, με αποτέλεσμα να απολαύουν αυτές φορολογικού πλεονεκτήματος.

68 Δεύτερον, δεδομένου ότι η εκ της απαλλαγής αυτή απώλεια εσόδων (435 εκατομμύρια ευρώ το 2002) επιβαρύνει τον γερμανικό προϋπολογισμό, το χορηγηθέν πλεονέκτημα παρέχεται μέσω κρατικών πόρων. Η προσφεύγουσα διευκρινίζει ότι, αντίθετα προς ό,τι υποστηρίζει το Συμβούλιο, το υποστατό μιας ενισχύσεως δεν εξαρτάται από την ύπαρξη «πρόσθετης επιβαρύνσεως» για το κράτος, Συναφώς, το Συμβούλιο αναγνωρίζει ότι μια φορολογική απαλλαγή, όπως η επίμαχη, αποτελεί κλασικό παράδειγμα ενισχύσεως, κατά την έννοια του άρθρου 87 ΕΚ.

- 69 Η προσφεύγουσα προσθέτει ότι το άρθρο 4, παράγραφος 1, σημείο 3, στοιχείο α, του MinöStG αποτελεί αναμφισβήτητη πράξη της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, εφόσον έχει εκδοθεί από τα νομοθετικά όργανα αυτού του κράτους μέλους. Διευκρινίζεται ότι η διάταξη αυτή απλώς αντιπροσωπεύει ένα στοιχείο του γενικού συστήματος φορολογήσεως πετρελαιοειδών στη Γερμανία και ότι το Δικαστήριο, με τις αποφάσεις του της 10ης Ιουνίου 1999, C-346/97, Braathens (Συλλογή 1999, σ. I-3419), και της 25ης Σεπτεμβρίου 2003, C-437/01, Επιτροπή κατά Ιταλίας (Συλλογή 2003, σ. I-9861), δεν έχει αμφισβητήσει τη νομική φύση ως εθνικού μέτρου των πράξεων μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο του άρθρου 8, παράγραφος 1, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 92/81.
- 70 Πράγματι, μολονότι το άρθρο 4, παράγραφος 1, σημείο 3, στοιχείο α', του MinöStG αποτελεί μέτρο μεταφοράς στο εσωτερικό δίκαιο του άρθρου 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 92/81, το ίδιο άρθρο αποτελεί και πράξη του κράτους και, ως εκ τούτου, μέτρο καταλογιστέο στο κράτος κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ (βλ., συναφώς, τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 25ης Ιουλίου 1991, C-208/90, Emmott, Συλλογή 1991, σ. I-4269, σκέψη 21, και της 12ης Οκτωβρίου 1993, C-37/92, Vanacker και Lesage, Συλλογή 1993, σ. I-4947, σκέψη 7). Η προσφεύγουσα υπογραμμίζει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 249 ΕΚ, οι οδηγίες είναι δεσμευτικές ως προς τα αποτελέσματά τους ενώ η επιλογή του τύπου και τα μέσα μεταφοράς στο εσωτερικό δίκαιο εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του εθνικού νομοθέτη. Ως εκ τούτου, δεν είναι δυνατόν να υφίστανται, εν προκειμένω, αντίθετα προς ό,τι ισχυρίζεται η Επιτροπή, οδηγίες μη αφήνουσες περιθώριο ελιγμών στο κράτος.
- 71 Εν προκειμένω, το άρθρο 8, παράγραφος 1, της οδηγίας 92/81 άφηγε στα κράτη μέλη ένα περιθώριο εκτιμήσεως, στο μέτρο που αυτά επρόκειτο να εξαιρέσουν τα καύσιμα για αεροπλάνα από τον εναρμονισμένο ειδικό φόρο «υπό τους όρους τους οποίους αυτά καθορίζουν, προκειμένου να εξασφαλίσουν την ορθή και καθαρή εφαρμογή των απαλλαγών αυτών και να προλάβουν τη φοροδιαφυγή, τη φοροαποφυγή ή τις καταχρήσεις». Εξάλλου, όπως έχει υποστηρίξει το Συμβούλιο, ο Γερμανός νομοθέτης διαθέτει περιθώριο εκτιμήσεως ώστε να αποφεύγεται στρέβλωση του ανταγωνισμού, χορηγώντας απαλλαγή, με άλλους τρόπους μεταφοράς στο εσωτερικό δίκαιο, από τον ειδικό φόρο καταναλώσεως επί των πετρελαιοειδών, στο πλαίσιο των δυνατοτήτων που του προσφέρει η οδηγία 92/81.
- 72 Τρίτον, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η επίμαχη απαλλαγή αποτελεί, επίσης, επιλεκτικό μέτρο που ευνοεί ορισμένες επιχειρήσεις ή ορισμένες παραγωγές, κατά την έννοια του άρθρου 87 ΕΚ.

- 73 Τέταρτον, η ίδια ισχυρίζεται ότι το άρθρο 4, παράγραφος 1, σημείο 3, στοιχείο α, του MinöStG συνεπάγεται στρέβλωση του ανταγωνισμού κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ. Η Επιτροπή έχει αναγνωρίσει την ύπαρξη ανταγωνιστικής σχέσεως μεταξύ των σιδηροδρόμων μεγάλης ταχύτητας και των μέσων εναέριας μεταφοράς σε ενδοκοινοτικό πλαίσιο [απόφαση της Επιτροπής της 9ης Δεκεμβρίου 1998 (υπόθεση N IV/M.1305 — Eurostar) (ΕΕ 1999, C 256, σ. 4) σημείο 21]. Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι, στην καταγγελία της, εξέθεσε κατά τρόπο σαφή ότι τέτοια ανταγωνιστική σχέση υφίστατο και όσον αφορά τις γερμανικές εσωτερικές διαδρομές. Εξάλλου, ενώ η προσφεύγουσα οφείλει να καταβάλει μια σειρά φορολογικών επιβαρύνσεων επί των πηγών πρωτογενούς ενέργειας που χρησιμοποιεί, η επίμαχη απαλλαγή επιτρέπει στις αεροπορικές εταιρίες να μειώνουν σημαντικώς το κόστος τους και, κατ' αυτόν τον τρόπο, να προτείνουν, όσον αφορά τις εσωτερικές γερμανικές διαδρομές, τιμές χαμηλότερες αυτών που ορίζει η προσφεύγουσα.
- 74 Πέμπτον, η επίμαχη απαλλαγή επηρεάζει τις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών, στο μέτρο που, αφενός, οι αεροπορικές εταιρίες ασκούν γενικώς δραστηριότητες σε περισσότερα του ενός κράτη μέλη και, αφετέρου, οι σιδηρόδρομοι μεγάλης ταχύτητας συνδέουν μεταξύ τους διάφορες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες, με αποτέλεσμα να βρίσκονται σε άμεση ανταγωνιστική σχέση με τα μέσα εναέριας μεταφοράς.
- 75 Σύμφωνα με την προσφεύγουσα, από τις προηγούμενες σκέψεις προκύπτει ότι το άρθρο 4, παράγραφος 1, σημείο 3, στοιχείο α, του MinöStG αποτελεί κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ. Επομένως, η προσβαλλομένη απόφαση στερείται νομιμότητας.
- 76 Η προσφεύγουσα θεωρεί επίσης ότι η επίμαχη ενίσχυση είναι ασύμβατη με την κοινή αγορά. Το άρθρο 4, παράγραφος 1, σημείο 3, στοιχείο α', του MinöStG προδήλως δεν πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 87, παράγραφος 2, ΕΚ ενώ δεν είναι δυνατόν να κηρυχθεί συμβατό βάσει του άρθρου 87, παράγραφος 3, ΕΚ.

77 Εξάλλου, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι κακώς η Επιτροπή θεωρεί, στην προσβαλλομένη απόφασή της, ότι το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 92/81 αποκλείει την εφαρμογή του άρθρου 87 ΕΚ. Πράγματι, αυτή η διάταξη παράγωγου δικαίου θα έπρεπε να εκτιμηθεί από πλευράς του άρθρου 87 ΕΚ και των λοιπών διεπόντων τις κρατικές ενισχύσεις διατάξεων πρωτογενούς δικαίου που αποτελούν ειδικότερη έκφραση της αρχής του ελεύθερου ανταγωνισμού (απόφαση του Δικαστηρίου της 5ης Οκτωβρίου 1978, 26/78, INAMI κατά Viola, Συλλογή τόμος 1978, σ. 561, σκέψεις 9 έως 14· βλ., επίσης τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Lenz στην απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Ιανουαρίου 1986, 52/84, Επιτροπή κατά Βελγίου, Συλλογή 1986, σ. 89, ειδικότερα σ. 99). Από την αρχή της υπεροχής του πρωτογενούς κοινοτικού δικαίου απορρέει ότι στο ερώτημα αν θα πρέπει να τύχει εφαρμογής το παράγωγο ή το πρωτογενές δίκαιο, η λύση δίδεται είτε διά της ερμηνείας της διατάξεως του παραγώγου δικαίου, υπό την έννοια της συμφωνίας της προς το πρωτογενές δίκαιο (ιδίως επεκτείνοντας τη φορολογική απαλλαγή στους εκμεταλλευόμενους σιδηροδρόμους μεγάλης ταχύτητας), είτε, για την περίπτωση όπου τέτοια ερμηνεία δεν θα ήταν δυνατή, διά της μη εφαρμογής της διατάξεως του παραγώγου δικαίου (απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Ιουνίου 1988, 300/86, van Landschoot κατά Mera, Συλλογή 1988, σ. 3443).

78 Θα μπορούσε επίσης να συναχθεί, από γραμματική, συστηματική και τελεολογική ερμηνεία του άρθρου 8, παράγραφος 1, της οδηγίας 92/81 ότι εφαρμόζεται εν προκειμένω το άρθρο 87 ΕΚ. Πρώτον, από το γράμμα της διατάξεως αυτής προκύπτει ότι η απαλλαγή από ειδικούς φόρους καταναλώσεως γίνεται μόνο «με την επιφύλαξη τυχόν άλλων κοινοτικών διατάξεων». Δεύτερον, σύμφωνα με τη νομολογία, οι βάσει του άρθρου 8, παράγραφοι 2 και 4, της οδηγίας 92/81 προαιρετικές φορολογικές απαλλαγές περιορίζονται από τις γενικές διατάξεις για την προστασία του ανταγωνισμού, συμπεριλαμβανομένου του άρθρου 87 ΕΚ (βλ., π.χ., την απόφαση του Πρωτοδικείου της 27ης Σεπτεμβρίου 2000, T-184/97, BP Chemicals κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. II-3145, σκέψη 62), οπότε η επίμαχη φορολογική απαλλαγή θα έπρεπε ωσαύτως να υπόκειται σε περιορισμούς. Τρίτον, η τελεολογική ερμηνεία του άρθρου 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 92/81 οδηγεί στη δυνατότητα εφαρμογής, όσον αφορά τη φορολογική απαλλαγή των καυσίμων για αεροπλάνα, των κανόνων του ανταγωνισμού, δεδομένου ότι αυτή η διάταξη σκοπεί στη δημιουργία μιας πραγματικής εσωτερικής αγοράς και στην ομοιομορφοποίηση των όρων του ανταγωνισμού.

79 Η προσφεύγουσα αμφισβητεί τον ισχυρισμό του Συμβουλίου κατά τον οποίο η μερική εναρμόνιση ενός φόρου μέσω πράξεως παραγώγου κοινοτικού δικαίου έχει

ως αναγκαία συνέπεια να μην εμπίπτει το σχετικό μέτρο στις διατάξεις της Συνθήκης σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις, με εξαίρεση την περίπτωση όπου η οδηγία επί της οποίας στηρίζεται αυτή η εναρμόνιση ρητώς προβλέπει την εφαρμογή τους. Πράγματι, στην ερμηνεία αυτή δεν λαμβάνεται υπόψη η ιεραρχία των κανόνων. Αν το Συμβούλιο είχε θελήσει να αποκλείσει την εφαρμογή του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ, όφειλε να στηρίξει την οδηγία όχι μόνο στο άρθρο 93 ΕΚ, αλλά και στο άρθρο 89 ΕΚ και, ενεργώντας έτσι, να αφαιρέσει τα επίμαχα μέτρα από τη διαδικασία ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων. Ομοίως, το Συμβούλιο θα μπορούσε να δηλώσει ότι τα προβλεπόμενα από την οδηγία μέτρα ήσαν συμβατά με την κοινή αγορά, βάσει του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ, του άρθρου 87, παράγραφος 3, στοιχείο ε', ΕΚ ή, ενδεχομένως, του άρθρου 73 ΕΚ. Τούτο στοιχεί στην ακολουθούμενη γενικώς από το Συμβούλιο πρακτική [βλ., π.χ., τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1107/70 του Συμβουλίου, της 4ης Ιουνίου 1970, περί ενισχύσεων που χορηγούνται στον τομέα των σιδηροδρομικών, οδικών και εσωτερικών πλωτών μεταφορών (ΕΕ ειδ. έκδ. 07/001, σ. 138)]. Εφόσον το Συμβούλιο δεν θεσπίζει παρέκκλιση από το πρωτογενές δίκαιο βάσει εξουσιοδοτήσεων προβλεπομένων από το πρωτογενές δίκαιο, τότε το πρωτογενές δίκαιο είναι αυτό που εφαρμόζεται, δηλαδή, εν προκειμένω, τα άρθρα 87 ΕΚ και 88 ΕΚ. Ο ισχυρισμός του Συμβουλίου κατά τον οποίο μια τέτοια παρέκκλιση πράγματι προβλεπόταν πρέπει να απορριφθεί στο μέτρο που η εν λόγω παρέκκλιση δεν έχει σαφώς και ρητώς διατυπωθεί.

⁸⁰ Συναφώς, η προσφεύγουσα αμφισβητεί τη θέση του Συμβουλίου κατά την οποία το γεγονός ότι δεν έγινε χρήση, ως εξουσιοδοτήσεως, μιας από τις προπαρατεθείσες σχετικά με ενισχύσεις διατάξεις δεν συνιστά αμελητέο τυπικού χαρακτήρα ελάττωμα. Πράγματι, βάσει της οδηγίας, δεν θα μπορούσε σιωπηρώς να αποκλειστεί έλεγχος όσον αφορά τα μέτρα μεταφοράς στο εσωτερικό δίκαιο που θα έπρεπε να ληφθούν κατ' εφαρμογήν της οδηγίας από πλευράς των ισχυουσών επί των κρατικών ενισχύσεων διατάξεων. Αντιθέτως, θα ήταν ανάγκη ρητώς να στηριχθεί η οδηγία στην αντίστοιχη εξουσιοδότηση.

⁸¹ Η προσφεύγουσα προσθέτει ότι η Επιτροπή και το Συμβούλιο υποβάλλουν τις προβλεπόμενες από την οδηγία 2003/96, που αντικατέστησε την οδηγία 92/81, φορολογικές απαλλαγές σε λεπτομερή εξέταση από πλευράς της σχετικής με κρατικές ενισχύσεις νομοθεσίας. Ως εκ τούτου, θα ήταν ακατανόητο να αρνούνται στο εξής η καθής και το παρεμβαίνον να προβαίνουν σε έλεγχο των φορολογικών απαλλαγών που προβλέπονται από την οδηγία 92/81 από πλευράς των κριτηρίων του άρθρου 87 ΕΚ.

- 82 Βεβαίως, η προσφεύγουσα παραδέχεται ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να αποφαινεται επί του κύρους των οδηγιών του Συμβουλίου. Παρ' όλ' αυτά, θα μπορούσε και θα όφειλε να εξετάζει αν η μεταφορά από κράτος μέλος στο εσωτερικό του δίκαιο της προβλεπόμενης από την οδηγία 92/81 φορολογικής απαλλαγής είναι σύμφωνη προς τις διατάξεις της Συνθήκης σχετικά με ενισχύσεις και να βεβαιώνεται ότι το εθνικό δίκαιο δεν καταλήγει, μετά την ημερομηνία μεταφοράς σ' αυτό της οδηγίας, στη δημιουργία ασύμβατης με την κοινή αγορά στρεβλώσεως του ανταγωνισμού. Η Επιτροπή θα έπρεπε επίσης να ελέγξει το εναπομένον περιθώριο χειρισμών που διαθέτουν τα κράτη μέλη για την επέκταση της φορολογικής απαλλαγής, δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της ίδιας οδηγίας, στις σιδηροδρομικές μεταφορές. Συναφώς, η προσφεύγουσα υπογραμμίζει ότι ουδεμία ασκεί εν προκειμένω επιρροή η απόφαση του Πρωτοδικείου της 17ης Ιουνίου 1999, T-82/96, ARAP κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1999, σ. II-1889, σκέψη 14), στο μέτρο που η εν λόγω απόφαση αφορά κανονισμό, ως προς τον οποίο δεν χρειάζεται μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο από το κράτος μέλος, και όχι οδηγία.
- 83 Επομένως, από τα ανωτέρω η προσφεύγουσα συνάγει το συμπέρασμα ότι η απαλλαγή από ειδικούς φόρους καταναλώσεως των καυσίμων αεροπλάνων, που προβλέπεται από το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 92/81, είναι ασύμβατη με το άρθρο 87 ΕΚ και, επομένως, ανεφάρμοστη ως έχει τώρα.
- 84 Εξάλλου, η προσφεύγουσα διατείνεται ότι δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής ούτε το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 92/81 διότι δεν καλύπτεται πλέον από την παρεχόμενη από το άρθρο 93 ΕΚ εξουσιοδότηση. Συναφώς, η προσφεύγουσα παρατηρεί ότι από το άρθρο 241 ΕΚ προκύπτει ότι τίποτα δεν την εμποδίζει να επικαλεστεί την αδυναμία εφαρμογής του άρθρου 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 92/81.
- 85 Πράγματι, η οδηγία αυτή έχει εναρμονίσει τις δομές των ειδικών φόρων καταναλώσεως επί των πετρελαιοειδών και, όπως και οι λοιπές εκδοθείσες στο πλαίσιο αυτό οδηγίες, στηρίζεται αποκλειστικώς στο άρθρο 93 ΕΚ και σκοπεύει στην πραγματοποίηση της κοινοτικής εσωτερικής αγοράς, κατά την έννοια του άρθρου 14 ΕΚ. Η προσφεύγουσα παραδέχεται ότι είναι προφανές ότι η φορολογική απαλλαγή των καυσίμων για αεροπλάνα, που προβλέπεται από το άρθρο 8,

παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 92/81, ήταν, κατά την έκδοση της οδηγίας αυτής, αναγκαία για την πραγματοποίηση της εσωτερικής αγοράς, ενόψει του τότε ανταγωνιστικού περιβάλλοντος. Ωστόσο, όπως το επιβεβαίωσε και το Συμβούλιο, οι αεροπορικές εταιρίες και οι εκμεταλλευόμενοι σιδηροδρόμους μεγάλης ταχύτητας βρίσκονται σήμερα σε έντονη ανταγωνιστική σχέση, η δε επίμαχη απαλλαγή από ειδικούς φόρους καταναλώσεως συνεπάγεται στρέβλωση του ανταγωνισμού (βλ. σκέψη 73 ανωτέρω). Κατά συνέπεια, η φορολογική απαλλαγή των καυσίμων για αεροπλάνα καταλήγει όχι στην πραγματοποίηση της αγοράς αλλά, αντιθέτως, στην έντονη νόθευση των όρων ανταγωνισμού.

- ⁸⁶ Όμως, ένα μέτρο που συνεπάγεται στρέβλωση του ανταγωνισμού δεν μπορεί να είναι «αναγκαίο» για τη διασφάλιση της εγκαθιδρύσεως και της λειτουργίας της κοινής αγοράς, κατά την έννοια του άρθρου 93 ΕΚ. Δυνάμει της αρχής της αναλογικότητας, ένα μέτρο πρέπει να θεωρείται ως αναγκαίο μόνο ελλείψει εναλλακτικής λύσεως η οποία θα νοθεύει λιγότερο τον ανταγωνισμό (απόφαση του Πρωτοδικείου της 5ης Ιουνίου 1996, T-162/94, NMB France κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-427, σκέψη 69). Σύμφωνα με την προσφεύγουσα, με την επέκταση της προβλεπόμενης από το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 92/81 φορολογικής απαλλαγής και στους εκμεταλλευόμενους σιδηροδρόμους μεγάλης ταχύτητας ο ανταγωνισμός θα νοθευόταν λιγότερο απ' ό,τι διά της καταργήσεως αυτής της απαλλαγής από τους ειδικούς φόρους καταναλώσεως επί των πετρελαιοειδών για τις ενδοκοινοτικές πτήσεις. Κατά συνέπεια, η προβλεπόμενη από το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 92/81 φορολογική απαλλαγή της βενζίνας για αεροπλάνα δεν θα ήταν πλέον, μετά την αλλαγή του ανταγωνιστικού περιβάλλοντος στη σχετική αγορά, αναγκαία για τη διασφάλιση της εγκαθιδρύσεως και της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς και δεν θα καλυπτόταν πλέον από το άρθρο 93 ΕΚ.

- ⁸⁷ Η προσφεύγουσα υπογραμμίζει ότι δεν αμφισβητεί το γεγονός ότι το Συμβούλιο ορθώς στηρίξε την οδηγία 92/81 στο άρθρο 93 ΕΚ. Ωστόσο, διερωτάται αν, λόγω των αλλαγών όσον αφορά την υφιστάμενη μεταξύ πολιτικής αεροπορίας και σιδηροδρόμων μεγάλης ταχύτητας ανταγωνιστικής σχέσεως, η προβλεπόμενη από το άρθρο 93 ΕΚ εξουσιοδότηση αρκεί για να αποκλειστεί η εξέταση των μέτρων μεταφοράς στο εσωτερικό δίκαιο, στο πλαίσιο των σχετικών με ενισχύσεις γενικών διατάξεων. Η προσφεύγουσα διευκρινίζει ότι δεν επιδιώκει την ακύρωση της οδηγίας αλλά θεωρεί ότι η χρησιμοποιηθείσα εξουσιοδότηση δεν αποκλείει τον εκ μέρους της Επιτροπής έλεγχο.

- 88 Στο πλαίσιο του πρώτου λόγου, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή όφειλε να προβεί σε ενδελεχή και αμερόληπτη έρευνα της καταγγελίας (βλ., σχετικώς, την απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Μαΐου 2001, C-449/98 P, IECG κατά Επιτροπής, Συλλογή 2001, σ. I-3875, σκέψη 45, και την απόφαση του Πρωτοδικείου της 15ης Σεπτεμβρίου 1998, T-95/96, Gestvisión Telecinco κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-3407, σκέψη 72). Απορρίπτοντας συλλήβδην την καταγγελία της, η Επιτροπή παραβίασε την αρχή της νομιμότητας καθώς και ορισμένες διατάξεις του κανονισμού 659/1999.
- 89 Η προσφεύγουσα αμφιβάλλει αν η Επιτροπή, όταν συνέτασσε το έγγραφο της 12ης Σεπτεμβρίου 2002, τήρησε την αρχή της εύρυθμης διοικήσεως και τον δικό της εσωτερικό κανονισμό. Συναφώς, διευκρινίζει ότι, μολοντί, κατ' εφαρμογήν αυτού του εσωτερικού κανονισμού, το Σώμα των επιτρόπων ήταν το αρμόδιο εν προκειμένω, το τελευταίο προδήλως δεν επελήφθη της υποθέσεως.
- 90 Τέλος, προς στήριξη του τέταρτου λόγου, η προσφεύγουσα διατείνεται ότι, εφόσον η Επιτροπή αρνείται, με την προσβαλλομένη απόφαση, να κινήσει επίσημη διαδικασία έρευνας, το εν λόγω κοινοτικό όργανο ενεργεί κατά παράβαση των υποχρεώσεων που υπέχει από το άρθρο 88, παράγραφοι 2 και 3, ΕΚ καθώς και από το άρθρο 10, παράγραφος 1, και το άρθρο 17 του κανονισμού 659/1999.
- 91 Με το υπόμνημά της απαντήσεως, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή κακώς εκτιμά ότι, ενόψει των σχεδιαζομένων τροποποιήσεων των σχετικών διατάξεων της οδηγίας 92/81, το εν λόγω κοινοτικό όργανο απαλλάσσεται από την υποχρέωση κινήσεως επίσημης διαδικασίας εξετάσεως των ισχυουσών ενισχύσεων.
- 92 Η Επιτροπή θεωρεί ότι είναι πρόδηλο ότι, εν προκειμένω, ζήτημα κρατικής ενισχύσεως δεν μπορεί να τεθεί. Υπογραμμίζει ότι η επίμαχη απαλλαγή δεν είναι καταλογιστέα, σύμφωνα με την ισχύουσα εν προκειμένω νομολογία, σε κράτος μέλος (απόφαση του Δικαστηρίου της 16ης Μαΐου 2002, C-482/99, Γαλλία κατά

Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. I-4397). Η προβλεπόμενη στο άρθρο 4, παράγραφος 1, σημείο 3, στοιχείο α, του MinöStG φορολογική απαλλαγή ερείδεται στο άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 92/81, τα δε κράτη μέλη δεν διαθέτουν κανένα περιθώριο χειρισμών όσον αφορά τη μεταφορά στο εσωτερικό τους δίκαιο της εν λόγω απαλλαγής (παρατεθείσα στη σκέψη 69 ανωτέρω απόφαση Braathens).

93 Η Επιτροπή, απαντώντας στο επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι, ενόψει της υπεροχής του πρωτογενούς δικαίου, έπρεπε να τυγχάνει εφαρμογής το δίκαιο των κρατικών ενισχύσεων, υποστηρίζει ότι η προσφεύγουσα παραγνωρίζει το γεγονός ότι η παρατεθείσα στη σκέψη 92 ανωτέρω απόφαση Γαλλία κατά Επιτροπής εμπίπτει επίσης στο δίκαιο των κρατικών ενισχύσεων και πρέπει να τηρηθεί. Εξάλλου, η Επιτροπή απορρίπτει το επιχείρημα κατά το οποίο το άρθρο 8, παράγραφος 1, της οδηγίας 92/81 δεν καλύπτεται από την εξουσιοδότηση του άρθρου 93 ΕΚ, θεωρώντας ότι η προσφεύγουσα δημιουργεί ένα αμάλγαμα μεταξύ του ασκούντος πράγματι εν προκειμένω επιρροή ζητήματος, δηλαδή αυτού της απαιτούμενης εναρμονίσεως, και του ζητήματος των επιπτώσεων στον ανταγωνισμό, πράγμα που ουδεμία έχει σχέση με το άρθρο 93 ΕΚ.

94 Η Επιτροπή δεν απαντά στα επιχειρήματα που προβάλλει η προσφεύγουσα προς στήριξη του πρώτου λόγου της.

95 Όσο για τον τέταρτο λόγο, η Επιτροπή φρονεί ότι παρέλκει εν προκειμένω η κίνηση επίσημης διαδικασίας έρευνας. Προσθέτει ότι η οδηγία 92/81 αντικαταστάθηκε από την οδηγία 2003/96, οπότε δεν συνέτρεχε λόγος για την κίνηση επίσημης διαδικασίας εξετάσεως.

96 Το Συμβούλιο προβάλλει τρία επιχειρήματα προκειμένου να καταδείξει ότι το καθεστώς και η διαδικασία ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων που προβλέπονται από τα άρθρα 87 ΕΚ έως 89 ΕΚ δεν τυγχάνουν εν προκειμένω εφαρμογής. Πρώτον, αυτές οι διατάξεις δεν εφαρμόζονται επί θεσπισθέντων από τον κοινοτικό νομοθέτη μέτρων, εκτός αν υφίσταται αντίθετη απόφαση του τελευταίου. Πράγματι, οι εξουσίες που το άρθρο 88 ΕΚ αναγνωρίζει στην Επιτροπή δεν της επιτρέπουν να κηρύξει ανεφάρμοστη ισχύουσα κοινοτική διάταξη.

97 Δεύτερον, η επίμαχη απαλλαγή δεν μπορεί να θεωρηθεί ως κρατική ενίσχυση, και τούτο στο μέτρο που, αυτή, ως εκ του σκοπού και της γενικής οικονομίας της, δεν σκοπεί στη δημιουργία πλεονεκτήματος που θα αποτελούσε πρόσθετη για το κράτος επιβάρυνση.

98 Τρίτον, το Συμβούλιο υπενθυμίζει ότι, ακόμη και αν η επίμαχη απαλλαγή επρόκειτο να θεωρηθεί ως κρατική ενίσχυση, αυτό θα είχε την εξουσία να απαλλάξει ορισμένες κατηγορίες ενισχύσεων από την υποχρέωση τηρήσεως της διαδικασίας ελέγχου της συμβατότητάς τους με την κοινή αγορά. Πάντως, από τον ανεπιφύλακτο χαρακτήρα της επίμαχης διατάξεως, προκύπτει ότι ο κοινοτικός νομοθέτης απέκλεισε, επ' αυτού ακριβώς, τη δυνατότητα τέτοιου ελέγχου.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

99 Το άρθρο 87, παράγραφος 1, ΕΚ κηρύσσει ασύμβατες με την κοινή αγορά ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής.

100 Έτσι, η διάταξη αυτή αφορά τις αποφάσεις των κρατών μελών με τις οποίες τα τελευταία, στο πλαίσιο της επιδιώξεως των δικών τους οικονομικών και κοινωνικών στόχων, θέτουν, μέσω μονομερών και αυτοτελών αποφάσεων, στη διάθεση των επιχειρήσεων ή άλλων υποκειμένων δικαίου πόρους ή τους παρέχουν πλεονεκτήματα με σκοπό να ευνοηθεί η πραγματοποίηση των επιδιωκόμενων οικονομικών ή κοινωνικών στόχων (απόφαση του Δικαστηρίου της 27ης Μαρτίου 1980, 61/79, Amministrazione delle finanze dello Stato κατά Denkavit italiana, Συλλογή τόμος 1980/I, σ. 605, σκέψη 31).

- 101 Εξ αυτού έπεται ότι προκειμένου να είναι δυνατό πλεονεκτήματα να χαρακτηριστούν ως ενισχύσεις, κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ, πρέπει αυτά, μεταξύ άλλων, να μπορούν να καταλογίζονται στο κράτος (βλ. την παρατεθείσα στη σκέψη 92 ανωτέρω απόφαση Γαλλία κατά Επιτροπής, σκέψη 24, καθώς και την παρατιθέμενη σχετικώς νομολογία).
- 102 Κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει εν προκειμένω. Πράγματι, το άρθρο 4, παράγραφος 1, σημείο 3, στοιχείο α, του MinöStG θέτει σε εφαρμογή το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 92/81. Έτσι, όπως έχει κρίνει το Δικαστήριο, η τελευταία αυτή διάταξη επιβάλλει στα κράτη μέλη τη σαφή και συγκεκριμένη υποχρέωση να μην πλήττουν με τον εναρμονισμένο ειδικό φόρο τα καύσιμα που χρησιμοποιούνται για τις εμπορικές αεροπορικές μεταφορές (παρατεθείσα στη σκέψη 69 ανωτέρω απόφαση Braathens, σκέψεις 30 έως 32). Μεταφέροντας στο εσωτερικό τους δίκαιο την απαλλαγή, τα κράτη μέλη απλώς εφαρμόζουν κοινοτικές διατάξεις σύμφωνα με τις εκ της Συνθήκης υποχρεώσεις τους. Εξ αυτού έπεται ότι η επίμαχη διάταξη δεν μπορεί να καταλογιστεί στο γερμανικό κράτος αλλά απορρέει, στην πραγματικότητα, από πράξη του κοινοτικού νομοθέτη.
- 103 Η προσφεύγουσα υπογραμμίζει ότι η απαλλαγή χορηγήθηκε μέσω κρατικών πόρων. Ωστόσο, το θέμα του καταλογισμού μιας ενισχύσεως σε ένα κράτος είναι διαφορετικό από το ζήτημα αν η ενίσχυση χορηγήθηκε μέσω κρατικών πόρων. Πράγματι, από τη νομολογία προκύπτει ότι πρόκειται για διαφορετικές και σωρευτικές προϋποθέσεις (παρατεθείσα στη σκέψη 92 ανωτέρω απόφαση Γαλλία κατά Επιτροπής, σκέψη 24).
- 104 Από τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι δεν συντρέχουν ορισμένες ουσιώδεις προϋποθέσεις για την εφαρμογή του άρθρου 87 ΕΚ, πράγμα που σημαίνει ότι ορθώς η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η επίμαχη απαλλαγή δεν ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου αυτού.

105 Αντίθετα προς ό,τι υποστηρίζει η προσφεύγουσα, το περιθώριο εκτιμήσεως που επιφυλάσσει στα κράτη μέλη η εισαγωγική φράση του άρθρου 8, παράγραφος 1, της οδηγίας 92/81, όπου διευκρινίζεται ότι οι απαλλαγές χορηγούνται από τα κράτη μέλη «υπό τους όρους τους οποίους αυτά καθορίζουν, προκειμένου να εξασφαλίσουν την ορθή και καθαρή εφαρμογή των απαλλαγών αυτών και να προλάβουν τη φοροδιαφυγή, τη φοροαποφυγή ή τις καταχρήσεις», εφαρμόζεται μόνον επί της διατυπώσεως των προϋποθέσεων για την εφαρμογή της προβλεπόμενης απαλλαγής και δεν θέτει υπό αμφισβήτηση τον ανεπιφύλακτο χαρακτήρα της προβλεπόμενης από τη διάταξη αυτή υποχρεώσεως απαλλαγής (παρατεθείσα στη σκέψη 69 ανωτέρω απόφαση Braathens, σκέψη 31).

106 Όσο για το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας μπορούσε να αποφύγει τη στρέβλωση του ανταγωνισμού επεκτείνοντας την απαλλαγή και στους σιδηροδρόμους μεγάλης ταχύτητας, δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 92/81, αρκεί η διαπίστωση ότι τα κράτη μέλη οπωσδήποτε δικαιούνταν να αρκεστούν στο να μεταφέρουν στο εσωτερικό τους δίκαιο τις υποχρεωτικές διατάξεις της οδηγίας χωρίς να επεκτείνουν την απαλλαγή.

107 Εξάλλου, η προσφεύγουσα προβάλλει αδυναμία εφαρμογής του άρθρου 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 92/81. Αφενός, εμμένει επί του ότι, δυνάμει της αρχής της υπεροχής του πρωτογενούς δικαίου, η προβλεπόμενη από τη διάταξη αυτή απαλλαγή από ειδικούς φόρους καταναλώσεως των καυσίμων για αεροπλάνα δεν είναι συμβατή με το άρθρο 87 ΕΚ και ότι, επομένως, η εν λόγω απαλλαγή, υπό την τωρινή της μορφή, είναι ανεφάρμοστη. Αν το Συμβούλιο είχε θελήσει να αποκλείσει την εφαρμογή του άρθρου 87 ΕΚ, όφειλε να στηρίξει την οδηγία όχι μόνο στο άρθρο 93 ΕΚ, αλλά και σε άλλα άρθρα της Συνθήκης (βλ. σκέψη 79 ανωτέρω). Αφετέρου, η προσφεύγουσα διατείνεται ότι το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 92/81 είναι ανεφάρμοστο, στο μέτρο που αυτό δεν καλύπτεται πλέον από την εξουσιοδότηση του άρθρου 93 ΕΚ. Υποστηρίζει ότι οι αεροπορικές εταιρίες και οι εκμεταλλευόμενοι σιδηροδρόμους μεγάλης ταχύτητας βρίσκονται σήμερα σε έντονη ανταγωνιστική σχέση και ότι, όπως είναι επόμενο, η επίμαχη απαλλαγή καταλήγει όχι στην πραγματοποίηση της εσωτερικής αγοράς, αλλά, αντιθέτως, στην έντονη νόθευση των όρων του ανταγωνισμού (βλ. σκέψη 85 ανωτέρω).

- 108 Έστω και αν υποτεθεί ότι η προσφεύγουσα έχει προτείνει ένσταση παρανόμου χαρακτήρα σχετικά με το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 92/81, τέτοια ένσταση δεν προκύπτει σαφώς από τα δικόγρατά της. Ειδικότερα, στις παρατηρήσεις της επί της παρεμβάσεως του Συμβουλίου, η προσφεύγουσα διευκρίνισε ότι το ουσιώδες επιχείρημά της είναι ότι το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 92/81 δεν μπορεί να εμποδίσει την Επιτροπή να εξετάσει την επίμαχη απαλλαγή στο πλαίσιο των σχετικών με κρατικές ενισχύσεις διαδικασιών.
- 109 Εν πάση περιπτώσει, τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας σχετικά με την αδυναμία εφαρμογής του άρθρου 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 92/81 δεν μπορούν να γίνουν δεκτά.
- 110 Προκειμένου περί του επιχειρήματός της ότι η διάταξη αυτή είναι ανεφάρμοστη ως αντίθετη προς το άρθρο 87 ΕΚ, αρκεί η διαπίστωση ότι, όπως προκύπτει από τη σκέψη 104 ανωτέρω, το τελευταίο αυτό άρθρο δεν τυγχάνει εν προκειμένω εφαρμογής.
- 111 Όσον αφορά το επιχείρημα που αντλείται από το άρθρο 93 ΕΚ, πρέπει να υπομνησθεί ότι η οδηγία 92/81 εκδόθηκε με ομόφωνη απόφαση του Συμβουλίου βάσει του άρθρου αυτού με σκοπό την εναρμόνιση των δομών των ειδικών φόρων καταναλώσεως επί των πετρελαιοειδών. Η προβλεπόμενη από το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 92/81 απαλλαγή απορρέει από διατάξεις διεθνούς δικαίου προβλέπουσες φορολογική απαλλαγή υπέρ των καυσίμων για αεροπλάνα. Η ίδια η προσφεύγουσα παραδέχεται, στο δικόγραφο της προσφυγής της, ότι το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 92/81 ήταν προφανώς αναγκαίο κατά τον χρόνο εκδόσεως της οδηγίας, στο μέτρο που σκοπούσε στην αποφυγή νοθεύσεως του ανταγωνισμού μεταξύ των διαφόρων αεροπορικών εταιριών των κρατών μελών καθώς και μεταξύ αυτών και των επιχειρήσεων από τρίτα κράτη (βλ. σκέψη 85 ανωτέρω).
- 112 Έστω και αν υποτεθεί ότι ορθώς η προσφεύγουσα προβάλλει την ύπαρξη, μετά την έκδοση της οδηγίας 92/81, μιας νέας ανταγωνιστικής σχέσεως μεταξύ αεροπορικών

και σιδηροδρομικών μεταφορών, τούτο δεν σημαίνει ότι το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 92/81 έχει χάσει τον νόμιμο χαρακτήρα του. Στον κοινοτικό νομοθέτη, ο οποίος διαθέτει, κατά την άσκηση της εξουσίας του, ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως, εναπόκειται να εκτιμήσει την κατάσταση και, ενδεχομένως, να αποφασίσει σχετικά με τη σκοπιμότητα τροποποίησης των ισχυουσών διατάξεων.

113 Όσον αφορά το επιχείρημα της προσφεύγουσας που αντλείται από το ότι η Επιτροπή και το Συμβούλιο υποβάλλουν τις προβλεπόμενες από τις διατάξεις της οδηγίας 2003/96 φορολογικές απαλλαγές σε λεπτομερή έλεγχο από πλευράς της σχετικής με κρατικές ενισχύσεις νομοθεσίας, πρέπει να επισημανθεί ότι το άρθρο 14, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας αυτής προβλέπει απαλλαγή που εφαρμόζεται επί των «ενεργειακών προϊόντων που διατίθενται προκειμένου να χρησιμοποιηθούν ως καύσιμα για τις αεροπορικές μεταφορές, εκτός των ιδιωτικών πτήσεων αναψυχής». Όμως, από το άρθρο 14, παράγραφος 2, της ίδιας οδηγίας προκύπτει ότι ένα κράτος μέλος δύναται, αφενός, να περιορίσει το πεδίο εφαρμογής της προβλεπόμενης από το άρθρο 14, παράγραφος 1, απαλλαγής στις διεθνείς και ενδοκοινοτικές μεταφορές και, αφετέρου, να αναστείλει την εφαρμογή των απαλλαγών όταν συνάπτει διμερή συμφωνία με άλλο κράτος μέλος. Εξ αυτού έπεται ότι τα μέτρα μεταφοράς στο εσωτερικό δίκαιο του άρθρου 14 της οδηγίας 2003/96 αποτελούν μέτρα για τα οποία τα κράτη μέλη διαθέτουν περιθώριο εκτιμήσεως, πράγμα που εξηγεί το ότι ο εκ μέρους τους έλεγχος της τηρήσεως των σχετικών με κρατικές ενισχύσεις διατάξεων προβλέπεται από το άρθρο 26, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής. Εξ όλων των ανωτέρω προκύπτει ότι ο τρίτος λόγος δεν είναι βάσιμος.

114 Τέλος, ο πρώτος και ο τέταρτος λόγος στηρίζονται στην προϋπόθεση ότι η προσφεύγουσα υπέβαλε καταγγελία που άξιζε να εξεταστεί κατά τρόπο εμπειριστατωμένο από την Επιτροπή. Όμως, ενόψει του γεγονότος ότι το άρθρο 4, παράγραφος 1, του MinöStG περιοριζόταν στο να θέτει σε εφαρμογή υποχρεωτική διάταξη κοινοτικής πράξεως (βλ. σκέψεις 99 έως 104 ανωτέρω), η Επιτροπή δικαιούνταν να απορρίψει την καταγγελία με την προσβαλλομένη απόφαση, χωρίς να παρίσταται ανάγκη να την υποβάλει στο Σώμα των επιτρόπων και να κινήσει επίσημη διαδικασία εξετάσεως βάσει του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ.

115 Κατά συνέπεια, ο πρώτος, ο τρίτος και ο τέταρτος λόγος πρέπει να απορριφθούν.

Επί του δευτέρου λόγου που αντλείται από παράβαση της υποχρέωσης αιτιολογήσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

¹¹⁶ Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η προσβαλλομένη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί λόγω παραβάσεως της καθιερωθείσας με το άρθρο 253 ΕΚ υποχρέωσης αιτιολογήσεως. Όταν πρόκειται για αποφάσεις με τις οποίες η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα περί ανυπαρξίας κρατικών ενισχύσεων βάσει υποβληθεισών καταγγελιών, τότε το εν λόγω κοινοτικό όργανο υποχρεούται να εξηγήσει στον καταγγέλλοντα τους λόγους για τους οποίους τα προβαλλόμενα στην καταγγελία πραγματικά και νομικά στοιχεία δεν ήσαν επαρκή για την απόδειξη της υπάρξεως κρατικής ενισχύσεως (απόφαση Sytraval, σκέψη 64).

¹¹⁷ Όμως, εν προκειμένω, η αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν επιτρέπει να καταστούν αντιληπτοί οι λόγοι για τους οποίους τα προβαλλόμενα από την προσφεύγουσα στην καταγγελία της πραγματικά και νομικά στοιχεία δεν αποδεικνύουν την ύπαρξη παράνομης κρατικής ενισχύσεως.

¹¹⁸ Η Επιτροπή και το Συμβούλιο δεν διατυπώνουν παρατηρήσεις σχετικά με τα προβαλλόμενα από την προσφεύγουσα, προς στήριξη του δευτέρου λόγου της, επιχειρήματα.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

¹¹⁹ Κατά πάγια νομολογία, η επιβαλλομένη από το άρθρο 253 ΕΚ αιτιολογία πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στη φύση της σχετικής πράξεως και να καταφαίνεται εξ αυτής, κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο, η συλλογιστική του συντάκτη της πράξεως κοινοτικού οργάνου, ώστε να καθίσταται δυνατό στους ενδιαφερομένους να γνωρίσουν τη δικαιολόγηση του ληφθέντος μέτρου και στο αρμόδιο δικαιοδοτικό όργανο να ασκήσει τον έλεγχό του. Η επιταγή αιτιολογήσεως πρέπει να εκτιμάται βάσει των συγκεκριμένων περιστάσεων, ιδίως του περιεχομένου της πράξεως, της φύσεως των προβαλλομένων λόγων και του συμφέροντος που έχουν, ενδεχομένως, για την παροχή διευκρινίσεων οι αποδέκτες ή άλλα πρόσωπα τα οποία η πράξη αφορά άμεσα και ατομικά. Δεν απαιτείται η αιτιολογία να διευκρινίζει όλα τα ουσιώδη πραγματικά και νομικά στοιχεία, στο μέτρο που το ζήτημα αν η αιτιολογία μιας πράξεως ικανοποιεί τις επιταγές του άρθρου 253 ΕΚ πρέπει να εκτιμάται από πλευράς όχι μόνον του γράμματός του, αλλά και του πλαισίου του καθώς και του συνόλου των διεπόντων το σχετικό θέμα κανόνων (βλ. απόφαση *Sytraval*, σκέψη 63, καθώς και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

¹²⁰ Εν προκειμένω, από την προσβαλλομένη απόφαση προκύπτει ότι η Επιτροπή απέρριψε την καταγγελία για τον λόγο ότι η μνημονευομένη στο άρθρο 4, παράγραφος 1, σημείο 3, στοιχείο α, του *MinöStG* απαλλαγή αποτελούσε εφαρμογή της οδηγίας 92/81 και όχι απόπειρα χορηγήσεως ενισχύσεως (βλ. σκέψη 11 ανωτέρω). Αντίθετα προς ό,τι υποστηρίζει η προσφεύγουσα, μια τέτοια αιτιολογία, έστω και συνοπτική, ήταν αρκούντως σαφής και κατανοητή.

¹²¹ Κατά συνέπεια, ο δεύτερος λόγος πρέπει, ωσαύτως, να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Επί του πέμπτου λόγου που αντλείται από παράβαση του άρθρου 307 ΕΚ και των κανόνων του διεθνούς δικαίου

Επιχειρήματα των διαδίκων

¹²² Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι ο ισχυρισμός της Επιτροπής ότι η δυνατότητα εφαρμογής των κοινοτικών διατάξεων σχετικά με κρατικές ενισχύσεις αποκλείεται από τη Σύμβαση του Σικάγου περί διεθνούς πολιτικής αεροπορίας της 7ης Δεκεμβρίου 1944 (ΦΕΚ 35/1947— Ραπτάρχη 38Β, σ. 891(α), στο εξής: Σύμβαση του Σικάγου) καθώς και από πολλές διμερείς συμφωνίες σχετικά με τις αεροπορικές μεταφορές, συναφθείσες βάσει της εν λόγω Συμβάσεως, δεν είναι συμβατή ούτε με τις διατάξεις του διεθνούς δικαίου ούτε με το άρθρο 307 ΕΚ.

¹²³ Προκειμένου περί του δημοσίου διεθνούς δικαίου, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι ουδόλως αντίκειται προς την προβλεπόμενη από τις διεθνείς συμφωνίες φορολογική απαλλαγή των καυσίμων για αεροπλάνα το να θεωρηθεί η στηριζόμενη στο άρθρο 4, παράγραφος 1, σημείο 3, στοιχείο α, του MinöStG απαλλαγή ως συνιστώσα παράβαση του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ. Σύμφωνα με τον κανόνα περί συγκρούσεως που έχει τεθεί με το άρθρο 30 της Συμβάσεως της Βιέννης περί του Δικαίου των Συνθηκών της 23ης Μαΐου 1969 (ΦΕΚ 141 Α, της 23/5/74), οι διατάξεις των διεθνών συνθηκών που έχουν προηγουμένως συναφθεί μεταξύ των κρατών μελών εφαρμόζονται μόνο στο μέτρο που είναι συμβατές με μεταγενέστερες συμβατικώς αναληφθείσες δεσμεύσεις, όπως αυτές που προκύπτουν από το γεγονός ότι έχουν αναληφθεί στο πλαίσιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

¹²⁴ Όσο για το κοινοτικό δίκαιο, το άρθρο 307, πρώτο εδάφιο, ΕΚ περιορίζεται στο να διασφαλίζει τα δικαιώματα των τρίτων κρατών σύμφωνα με το δημόσιο διεθνές δίκαιο χωρίς να υποχρεώνει τα κράτη μέλη να αποδέχονται τις συμβατικώς αναληφθείσες πριν από τις Κοινοτικές Συνθήκες υποχρεώσεις τους (απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Ιουλίου 1966, 56/64 και 58/64, Consten και Grundig κατά

Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1965-1968, σ. 363). Κατά συνέπεια, δεδομένου ότι η προκείμενη κατάσταση είναι καθαρώς ενδοκοινοτικής φύσεως, το πρωτογενές δίκαιο είναι αυτό που εφαρμόζεται σε περίπτωση συγκρούσεως (απόφαση του Πρωτοδικείου της 10ης Ιουλίου 1991, T-69/89, RTE κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. II-485, σκέψη 103). Ως εκ τούτου, ενόψει και του άρθρου 307 ΕΚ, ούτε η Σύμβαση του Σικάγου ούτε οι στηριζόμενες σε αυτή διμερείς διεθνείς συμφωνίες εμποδίζουν τη δυνατότητα εφαρμογής επί του άρθρου 4, παράγραφος 1, σημείο 3, στοιχείο α, του MinöStG των διεπουσών τις κρατικές ενισχύσεις κοινοτικών διατάξεων. Εξάλλου, η Επιτροπή έχει επανειλημμένως διαπιστώσει ότι η Σύμβαση του Σικάγου στερείται δεσμευτικής ισχύος ενδοκοινοτικών καταστάσεων.

- 125 Η Επιτροπή και το Συμβούλιο δεν υποβάλλουν παρατηρήσεις σχετικά με τα επιχειρήματα που προβάλλει η προσφεύγουσα προς στήριξη του πέμπτου λόγου της.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 126 Ο λόγος αυτός στερείται σημασίας. Η προσβαλλομένη απόφαση στηρίζεται στο γεγονός ότι το άρθρο 4, παράγραφος 1, σημείο 3, στοιχείο α, του MinöStG δεν παραβιάζει, ενόψει της ανυπαρξίας εν προκειμένω κρατικού μέτρου, τους σχετικούς με τις κρατικές ενισχύσεις κοινοτικούς κανόνες (βλ. σκέψη 11 ανωτέρω). Αυτό σημαίνει ότι η Επιτροπή δεν εφάρμοσε τις σχετικές με κρατικές ενισχύσεις διατάξεις της Συνθήκης.
- 127 Έτσι, αντίθετα προς ό,τι αφήνει να νοηθεί η προσφεύγουσα, η προσβαλλομένη απόφαση ουδόλως στηρίζεται στο διεθνές δίκαιο. Η Επιτροπή σε καμιά περίπτωση δεν επικαλέστηκε το διεθνές δίκαιο για να δικαιολογήσει την αδυναμία εφαρμογής των διεπουσών τις κρατικές ενισχύσεις διατάξεων. Απλώς αναφέρθηκε στο διεθνές δίκαιο για να εξηγήσει το πλαίσιο της επίμαχης απαλλαγής και για να διαβεβαιώσει ότι η οδηγία 92/81 ήταν σύμφωνη προς τη διεθνή πρακτική (βλ. σκέψη 11 ανωτέρω).

128 Το συμπέρασμα αυτό δεν κλονίζεται από το γεγονός ότι η Επιτροπή απλώς προσέθεσε, στην προσβαλλομένη απόφαση, ότι η οδηγία 92/81 ήταν «σύμφωνη προς τη διεθνή πρακτική που στηρίζεται στις καθιερωθείσες [από τη ΔΟΠΑ (Διεθνή Οργάνωση Πολιτικής Αεροπορίας)] πολιτικές στο πλαίσιο της [Συμβάσεως του Σικάγου]».

129 Εξ αυτού έπεται ότι ο πέμπτος λόγος είναι αβάσιμος.

Επί του έκτου λόγου που αντλείται από παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

130 Η προσφεύγουσα υπενθυμίζει ότι η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως απαγορεύει παρόμοιες καταστάσεις να αντιμετωπίζονται κατά τρόπο διαφορετικό, εκτός αν μια τέτοια αντιμετώπιση είναι αντικειμενικώς δικαιολογημένη (απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Απριλίου 2000, C-292/97, Karlsson κ.λπ., Συλλογή 2000, σ. I-2737, σκέψη 39· βλ., επίσης, την παρατεθείσα στην σκέψη 77 ανωτέρω απόφαση van Landschoot κατά Mera, σκέψη 9).

131 Όμως, εν προκειμένω, η φορολογική απαλλαγή των καυσίμων για αεροπλάνα που στηρίζεται στο άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 92/81 και στον κανόνα με τον οποίο η εν λόγω διάταξη μεταφέρθηκε στο εσωτερικό δίκαιο, δηλαδή το άρθρο 4, παράγραφος 1, σημείο 3, στοιχείο α, του MinöStG, συνεπάγεται την άνιση μεταχείριση μεταξύ της προσφεύγουσας και των αεροπορικών εταιριών που δραστηριοποιούνται στις γερμανικές εσωτερικές αερογραμμές. Δεδομένου ότι η προσφεύγουσα και οι αεροπορικές εταιρίες παρέχουν, στο πλαίσιο των γερμανικών εσωτερικών διαδρομών, υπηρεσία η οποία, στα όμματα των χρηστών, είναι υποκαταστάσιμη, βρίσκονται σε παρόμοια κατάσταση. Συναφώς, η προσφεύγουσα εμμένει επί της ανταγωνιστικής σχέσεως που υφίσταται μεταξύ αεροπλάνου και σιδηροδρόμου και, κυρίως, σιδηροδρόμων μεγάλης ταχύτητας. Επομένως, ο συνιστών δυσμενείς διακρίσεις τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζεται η προσφεύγουσα σε σχέση με τις ασκούμενες δραστηριότητες στις εσωτερικές γραμμές αεροπορικές εταιρίες προκύπτει από το γεγονός ότι μόνον οι τελευταίες εταιρίες

απαλλάσσονται από τους ειδικούς φόρους καταναλώσεως επί των πετρελαιοειδών. Αυτή η διαφορετική μεταχείριση δεν δικαιολογείται αντικειμενικώς. Επιπλέον, η ύπαρξη αδικαιολόγητης δυσμενούς μεταχειρίσεως έχει ρητώς αναγνωριστεί από τα κοινοτικά όργανα.

- 132 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο να θέσει τέρμα σ' αυτή τη δυσμενή διάκριση εφαρμόζοντας, *mutatis mutandis*, το άρθρο 231, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ (παρατεθείσα στη σκέψη 77 ανωτέρω απόφαση van Landschoot κατά Mera). Μια τέτοια προσέγγιση επιτρέπει, μεταξύ άλλων, τη μη εφαρμογή της επίμαχης φορολογικής απαλλαγής στις αεροπορικές εταιρίες που βρίσκονται σε άμεση ανταγωνιστική σχέση με την προσφεύγουσα.
- 133 Πράγματι, με την απόφαση της 13ης Ιουλίου 2000, C-36/99, *Idéal tourisme* (Συλλογή 2000, σ. I-6049), το Δικαστήριο αναγνώρισε ότι τα κράτη μέλη μπορούσαν, προκειμένου να αποφεύγεται η άνιση μεταχείριση, να φορολογούν και τις αεροπορικές μεταφορές (σκέψη 33). Άλλωστε, εν προκειμένω, η προβαλλόμενη άνιση μεταχείριση θα μπορούσε επίσης να θεραπευθεί διά και της σχετικής απαλλαγής και των σιδηροδρόμων μεγάλης ταχύτητας.
- 134 Η Επιτροπή δεν διατύπωσε παρατηρήσεις επί των επιχειρημάτων που η προσφεύγουσα προβάλλει στο πλαίσιο του λόγου αυτού.
- 135 Το Συμβούλιο φρονεί ότι η προσφεύγουσα στηρίζεται επί εσφαλμένης προϋποθέσεως, συγκεκριμένα στο ότι οι σιδηροδρομικές μεταφορές και οι αεροπορικές μεταφορές, στο μέτρο που είναι, δυνητικώς, ανταγωνιστικές, είναι παρόμοιες και πρέπει να αντιμετωπίζονται κατά τον ίδιο τρόπο.
- 136 Το Συμβούλιο ισχυρίζεται ότι έκρινε, ως νομοθέτης, ότι, ενόψει των συγκεκριμένων χαρακτηριστικών των εναέριων μεταφορών, έπρεπε να απαλλαγούν του φόρου τα καύσιμα για τις εναέριες μεταφορές, με εξαίρεση τις ιδιωτικές πτήσεις αναψυχής. Ελέγχοντας την άσκηση της ευρείας εξουσίας του νομοθέτη, το αρμόδιο

δικαιοδοτικό όργανο θα έπρεπε να περιοριστεί στην εξέταση του αν πρόκειται εν προκειμένω για πρόδηλη πλάνη ή για κατάχρηση εξουσίας ή μήπως η εν λόγω αρχή έχει προδήλως υπερβεί τα όρια της εξουσίας της εκτιμήσεως. Όμως, η προσφεύγουσα ουδόλως εξηγεί για ποιο λόγο το Συμβούλιο ενήργησε, κατά την άσκηση της εξουσίας του εκτιμήσεως, κατά τρόπο προδήλως ακατάλληλο.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- ¹³⁷ Κατά πάγια νομολογία, η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως απαγορεύει να αντιμετωπίζονται με διαφορετικό τρόπο παρόμοιες καταστάσεις, πράγμα που έχει ως συνέπεια ορισμένοι επιχειρηματίες να ζημιώνονται σε σχέση με άλλους, εφόσον βεβαίως μια τέτοια μεταχείριση δεν δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους (παρατεθείσα στη σκέψη 130 ανωτέρω απόφαση Karlsson κ.λπ., σκέψη 39· απόφαση του Πρωτοδικείου της 6ης Μαρτίου 2003, T-228/99 και T-233/99, Westdeutsche Landesbank Girozentrale και Land Nordrhein-Westfalen κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-435, σκέψη 272).
- ¹³⁸ Το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι δεν υφίσταται εν προκειμένω παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως, εφόσον η κατάσταση των επιχειρήσεων εναέριων μεταφορών είναι προδήλως διαφορετική αυτής των επιχειρήσεων σιδηροδρομικών μεταφορών. Όσον αφορά τα επιχειρηματικής φύσεως χαρακτηριστικά τους, η διάρθρωση των εξόδων τους και οι κανονιστικές διατάξεις στις οποίες υπόκεινται οι υπηρεσίες εναέριων και σιδηροδρομικών μεταφορών είναι λίαν διαφορετικές και ουχί παρόμοιες κατά την έννοια της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως.
- ¹³⁹ Εν πάση περιπτώσει, το Πρωτοδικείο κρίνει ότι διαφορετική μεταχείριση είναι εν προκειμένω δικαιολογημένη, ενόψει της ευρείας εξουσίας εκτιμήσεως του Συμβουλίου ως προς την αντικειμενική δικαιολόγηση τυχόν διαφορετικής μεταχειρίσεως (απόφαση του Πρωτοδικείου της 11ης Ιουλίου 1997, T-267/94, Oleifici Italiani κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. II-1239, σκέψη 47). Πράγματι, ενόψει της διεθνούς πρακτικής της απαλλαγής από ειδικούς φόρους καταναλώσεως των καυσίμων για αεροπλάνα, απαλλαγής που έχει καθιερωθεί από τη Σύμβαση του Σικάγου καθώς και από συναφθείσες μεταξύ κρατών διμερείς συμφωνίες, ο ανταγωνισμός μεταξύ των κοινοτικών επιχειρήσεων εναέριων μεταφορών και των

επιχειρήσεων από τρίτα κράτη θα νοθευόταν αν ο κοινοτικός νομοθέτης επέβαλε μονομερώς ειδικούς φόρους καταναλώσεως επί του καυσίμου αυτού. Κατά συνέπεια, η προβλεπόμενη από το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας απαλλαγή ήταν αντικειμενικώς δικαιολογημένη

¹⁴⁰ Επομένως, ο έκτος λόγος πρέπει επίσης να απορριφθεί ως αβάσιμος.

¹⁴¹ Εξ όλων των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

¹⁴² Σύμφωνα με το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η προσφεύγουσα ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα σύμφωνα με τα σχετικά αιτήματα της Επιτροπής.

¹⁴³ Σύμφωνα με το άρθρο 87, παράγραφος 4, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας, το Συμβούλιο θα φέρει τα δικά του δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (πρώτο πενταμελές τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή.**
- 2) Καταδικάζει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.**
- 3) Το Συμβούλιο φέρει τα δικά του δικαστικά έξοδα.**

Vesterdorf

Cooke

García-Valdecasas

Labucka

Trstenjak

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 5 Απριλίου 2006.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

E. Coulon

B. Vesterdorf